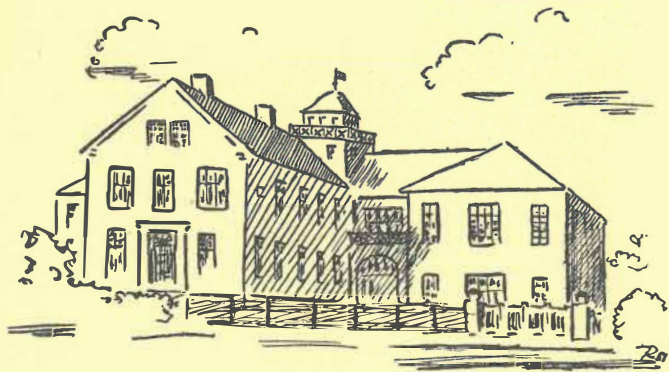

Ryomgård realskoles elevforening

Årsskrift 1951

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

Årsskrift 1951

Redigeret af
JØRGEN RYGÅRD

1951

Kolind Bogtrykkeri

INDHOLDSFORTEGNELSE

Sommerfesten 1951	3
Sommerrejse til Norge	5
M. Dynesen: Erindringsbog	10
V. Worsøe Laursen: Købmandslærling	12
Løst og fast fra foreningen	17
Børge Helbech Hansen: Venezuela	19
Birthe Arnbak: Krokus	24
Erik Munch: Slaget ved gyvelhækken	25
Anton Eriksen: Lidt om ordsprog	28
Willy Hald: Med Willy på eventyr	32
Erling Helbech Hansen: London i kongreslys	41
Af skolens dagbog	48
Angående bestyrelsen	51
Personalía, gaver og legater	52
Love for R. R. E.	53
Regnskab	56

Sommerfesten 1951

Søndag den 1. juli samledes mange gamle elever så igen til elevforeningens sommerfest, der i år tillige var 10-års jubilæumsfest. Generalforsamlingen, der tidligere fandt sted ved den nu afskaffede julefest, dannede indledning til festen. Den afholdtes som sædvanligt i foredragssalen på skolen. Der var kun mødt godt et halvt hundrede medlemmer, da formanden bød velkommen. Det er især de ældre årgange, der svigter her.

Vester-Petersen aflagde beretning og kom herunder ind på foreningens jubilæum. Formanden sluttede med at give en kort oversigt over foreningens historie. Foreningen har afholdt flere store folkefester i forbindelse med sommermøderne. Desværre kunne disse folkefester ikke fortsættes, da de gav store underskud. Ligeledes havde man indtil for et par år siden afholdt både sommer- og julefest, men på grund af for ringe tilslutning til sidstnævnte, enedes man om kun at holde een fest om året. Endelig pegede formanden på de opgaver, han mente, foreningen burde tage op i de kommende år, og han fremhævede især, at bestyrelsen skulle prøve at hjælpe gamle elever til stillinger indenfor det arbejde, de måtte vælge.

Efter formandens tale aflagde kassereren beretning, og den var jo ikke opmuntrende. Foreningen har endnu et temmelig stort underskud at kæmpe med.

Man gik så over til valg til bestyrelsen. Formanden, der har været leder af foreningen siden dens start, ønskede på grund af manglende tid ikke genvalg. Ligeledes ønskede foreningens mangeårige redaktør Ove Larsen at trække sig tilbage fra bestyrelsen, da han ikke længere opholdt sig på egnen. Begge har lagt et meget stort arbejde i foreningens ledelse lige fra dennes start, og foreningen er dem megen tak skyldig for deres indsats for denne i dens barndom. Nyvalgt blev

realskolelærer K. Basse Kristensen og Jørgen Rygård Jensen; P. Thorup Pedersen genvalgtes. Ligeledes genvalgtes revisorerne.

Under eventuelt drøftedes en forhøjelse af medlemskontingentet, og bestyrelsen lovede at forelægge sagen ved næste generalforsamling.

Den alvorligere del af festen var forbi, og i små grupper genopfriskedes minderne fra de gode gamle dage på barndomsskolen, så tiden gik hurtigt, indtil festdeltagerne, hvis antal nu var steget betydeligt, atter samledes, denne gang ved bordene i hotellets store sal, og her bød den nye formand, lærer Thorup Petersen, velkommen. Foreningen havde den store glæde, at dens æresmedlem, viceskoleinspektør Holden Dall, deltog i festen. Også mange af skolens lærere med skolebestyreren i spidsen var mødt, selv om det var midt i ferietiden. Det er jo af stor betydning for foreningen, at så mange af skolens lærere så trofast møder op og derved kaster et særligt skær over festen.

Der herskede straks fra aftenens begyndelse en hyggelig og munter stemning blandt de mange deltagere. Ved bordet rettede den nye formand en tak til Vester-Petersen og Ove Larsen for deres store arbejde for foreningen. Ligeledes talte skolebestyreren, viceskoleinspektør Holden Dall, den tidligere formand og til slut manufakturhandler Stampe, Auning, der er gammel elev fra skolen.

Efter spisningen spredtes deltagerne rundt i de tilstødende lokaler og i haven, medens bordene blev ryddet til side, og resten af aftenen gik med en munter svingom. Først et godt stykke tid efter midnat sluttede den vellykkede fest.

Tilbage står at ønske, at endnu flere gamle elever møder op til næste elevforeningsfest på deres gamle skole.

Vel mødt til næste år!

En festdeltager.

Ordsprog om visdom og dårskab

Kloge høns gør og i nælder; gamle mus går og i fælder.

På megen latter kender man en dåre.

Den kloge kan forandre sin mening, dåren bliver ved sin.

Dåren begynder meget, men ender lidet.

Enhver nar holder sin kåbe for den bedste.

Rjukandalen og Gaustatoppen
(1883 m)

Sommerrejse til

Norge

— uddrag af
forskellige deltageres
dagbogsoptegnelser

Den ⁵/7.

Ind over Gudenåbroen rullede i den tidlige morgen fem tungtlastede biler fra forskellige dele af Djursland. Uden for hovedbanen gjorde kortegen holdt, og bilernes indhold var nitten unge, glade mennesker, der nu efter veloverstået eksamen skulle nyde deres laurbær i form af en tur til Norge. Turen lededes af hr. K. Basse Kristensen og frk. Richter, sidstnævnte skulle dog først støde til selskabet i Aalborg.

Allerede ved nitiden nåede vi Frederikshavn, hvorfra turen fortsattes med færgen »Peter Wessel«. Overfarten var fin, vejret var stille, himlen blå og solen skinnede, så de otte timer, sejlturen varede, forekom os ikke lange, og takket være vore neptusantabletter holdt vi hovedet højt på hele turen, og ingen følte trang til at ofre til den ærede hr. havgud til trods for, at *andre* bukkede under for fristelsen.

Ved totiden fik vi land i sigte, og med kikkerten for øjnene skimtede vi høje skov- og sneklædte bjergtoppe, ja, Leifs syn var endda så storartet, at han tydeligt kunne se, hvor man sloges i sne deroppe, men disse oplevelser måtte vi andre dødelige jo give afkald på og nøjes med nævnte herres levende beskrivelser. Imens musikken spillede »Når fjordene blåner«, stod vi i den stille juliaften ind i

Larviks havn, og for de flestes vedkommende var det første gang, de satte fødderne på norsk grund.

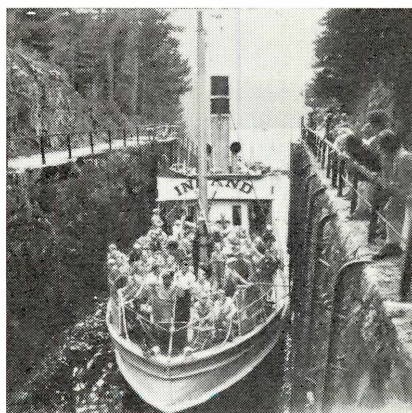
GFLs rejsebureau, der havde arrangeret turen, havde været så betænksom at henlægge spisningen til Hospits Heimen cafeen kun ca. 100 m fra færgelejet. Efter måltidet var der tid til en lille tur rundt i byen, før vi med toget skulle fortsætte rejsen til Skien. I Larvik så vi Norges eneste bøgeskov, som nordmændene ikke var så lidt stolte af. Da vi ved nitiden nåede Skien, viste det sig, at der var et par kilometer til overnatningsstedet »Gimsøyskolen«, og med vor tunge bagage vandrede vi den lange vej gennem Skiens gader derud.

Gimsøyskolen var en mægtig grå femetages bygning med en middelalderlig hvælvet indgang. En gammel hyggelig herbergsfatter modtog os med et stort smil, håndkys og små pikante kniks, alt imens han sagde, at vi trygt kunne lægge os til at sove, da han nok skulle kalde så tidligt, at vi kunne komme ind til byen til klokken 7. Men hvem der sov trygt var ingen anden end herbergsfatter selv, og med nød og næppe nåede vi båden, ja, de mest langsomme ganske vist ved hjælp af en taxa.

Den 6/7.

Båden »Inland« førte os gennem Bandakkanalen frem til Norsjø med Ulefoss. Søen var ikke særlig bred. På begge sider var den kranset af granklædte fjelde, og små idylliske træhuse lyste op i dette så højtidelige og alvorlige landskab. Denne sejltur, som vist kan betegnes som noget af det mest pragtfulde på hele turen, bød på mange oplevelser i de tolv timer, den varede.

Noget af det, vi mest måtte beundre på denne tur, var uden tvivl

»Inland« i en sluseport

»Hårnålesving« på vejen mod Rjukan

de mange sluseanlæg, vi måtte passere. Et enkelt sted var der ikke mindre end syv sluseporte, vi skulle igennem. Det tog tid med at få den lille indlandsbåd der igennem, og imens det skete, stod mange af de rejsende af og tilbagelagde det par kilometer, der var til næste sluse, til fods.

En sådan lille indlandsbåd fører ikke alene passagerer, men også aviser, breve og alle slags varer med sig til de små bygder, der standses ved undervejs.

Og det var morsomt at betragte folkelivet ved sådan en lille landingsplads. Båden var ventet i lang tid, kunne man se, for mange mennesker havde taget plads uden for bygdens landhandel, hvor båden lagde til. En landhandel er en forretning, hvor der kan købes alt lige fra tøj og lysekroner til spegesild og rundstykker. Nå, båden ankom nu heller ikke helt lydløst, for lidt før vi nåede dertil, meldte den sit komme ved en lyd, som man skulle tro kom fra en dommedagsbasun.

Ved aftenstid forvandlede det tindrende solskin til gråvejrs med småregn, men også i denne grå belysning indebar dette landskab en egen charme. Klokken ca. 19 nåede vi bestemmelsesstedet, Dalen, hvor vi skulle overnatte. Navnet Dalen har i sig selv en klang af finhed og renlighed, og på vandrehjemmet i Dalen var der fint og rent. Bordene var hvidskurede, og de norske kvinder, der serverede for os, var klædt i nationaldragt og bar den med en egen rank holdning.

Før vi skulle til køjs, var der tid til en rask klatretur i bjergene.

Den 7/7.

Efter morgenmåltidet holdt en bus for døren for at føre os ad snirklede, stejle bjergveje over højfjeldet til Rjukan. Efter en times kørsel måtte en anden bus imidlertid tilkaldes, da den første nægtede at gøre tjeneste. Vi fortsatte turen i en højmoderne bus, hvis chauffør manøvrerede gennem Telemarkens højfjeld med beundringsværdig færdighed. Det varede noget, inden vi vænnede os til de mange bratte sving og drejninger og til udsigten ned i de svimlende afgrunde, men smukt og storslået var det til trods for alle ængstelser.

Undervejs gjorde vi holdt og beså den kæmpemæssige dæmning, hvor Rjukan elven 1100 m over havet stemmes op og føres ind i rørledningerne til forskellige fabrikkers og kraftværkers turbiner. Der var ialt 11 ledninger side om side, og hvert rør havde en diameter på ca. 1,50 meter.

Ved halvtotiden kom vi til Rjukan, hvor vi skulle bo i tre nætter. Rjukan er en moderne by med ca. 9000 indbyggere, der direkte eller indirekte lever af Norsk Hydro, i ly af hvis fabrikker byen er skudt op. Indtil 1907 var der på stedet en idyllisk by med kun 2000 indbyggere, men siden er den skudt i vejret, bogstavelig talt, idet en svævebane fra Dalbunden fører op til Gvepseborg 900 meter oppe.

Allerede den første dag måtte vi prøve denne himmelfart. Farten op tog kun 4 min., og bortset fra en ubehagelig trykken for ørerne var turen meget morsom. Dog kunne vi ikke helt lade være med at skele til afgrunden og bagefter til trådene, der bar vognen, Ja, da hang vort liv i sandhed i een tråd.

Den 8/7.

Sydøst for Rjukan rejser Gausta sin kegle 1883 m mod skyerne. Søndag den 8. juli skulle det prøves, om kræfterne kunne strække til til toppen. Da morgenmåltidet var endt, og vi hver, nogle ved flere mands hjælp, havde smurt en madpakke, blev vi i bus kørt den 7 km lange vej til bjergets fod og blev derefter sluppet løs på bjerget. Egentlig plejede der at gå bus ca. halvvejs op til Svineroi stationen, men da vejene i efteråret 1950 under regnskyl var blevet helt blokerede af træer og klippestykker, var ruten blevet indstillet, så vi havde en drøj tur for os. Det første stykke tilbagelagdes hurtigt, men turen gennem skoven, der dækkede Gaustas nederste del, trættede, så hvilepauserne blev hyppigere og hyppigere. En deling af holdet var nødvendig, da vi gerne ville opnå at få i hvert fald nogle få stykker til tops. Man nåede op over skovgrænsen til den evige sne, hvor der udkæmpedes en rask sneboldkamp. Her opstod imidlertid et

problem, idet det unge selskab ikke var ganske klar over, om man her, som på realskolen, skulle lade være med at kaste snebolde i hovedet på lærerne — vore ledere lovede, at problemet skulle blive sat under debat på næste lærermøde.

Nu var vejrguderne imidlertid ikke venlig stemt længere, her midt i skyerne begyndte det pludselig at sætte i med både regn og hagl, og omend modstræbende måtte vi i en højde af 1300 m vende om, og våde og trætte nåede vi ved halvfiretiden hjem til ungdomsherberget. Vi havde alle ganske glemt, at det var søndag.

Den 9/7.

Ungdomsherberget i Rjukan var moderne og komfortabelt udstyret med etagekøjer, en pejsestue, som samtidig var køkkenet for vandrefugle, og maden var god. Blot savnede vi det mørke, danske rugbrød.

Mandag formiddag blev anvendt til at gå på indkøb, og om eftermiddagen blev vi i bus kørt til Tinnsjøen, hvor færgen med tungtvand fra tungtvandsfabriken i Rjukan blev sprængt i luften af sabotører under krigen.

Aftenen blev tilbragt i pejsestuen i selskab med andre unge, også danske. Vi sang ryomske sange, og der blev kvitteret med norske fædrelandssange.

Den 10/7 begyndte rejsen hjem. Selskabet kom til Skien om eftermiddagen, og vi opsøgte for anden gang Gimsøyskolen, hvor bagagen blev afleveret. Derefter var der netop lejlighed til at se Fylkemuseet for Telemark og Grenland. Museet rummede blandt andet Henrik Ibsens arbejdsværelse. Det må dog her indskydes, at stemningen ikke just var for at gå på museer.

Efter et pragtfuldt middagsmåltid på et pensionat, gik vi tilbage til Gimsøyskolen, hvor vi inden længe faldt til ro trætte og udkørte af rejsens anstrengelser.

Næste morgen den 11/7 rejste vi til Larvik, og her lå »Peter Wesel« og ventede på at føre os hjem til Danmark. Samme aften nåede vi Frederikshavn, hvor vi overnattede, og den 12/7 buldrede det tidlige morgentog af sted med os sydpå — mod Ryomgård.

Hele selskabet var enig om, at turen til Norge havde været særdeles vellykket i alle henseender, og vi var alle lidt vemodigt stemte ved tanken om denne herlige rejses afslutning. Men vi sluttede vor rejse, imens legen var god, og netop derfor har mindet om den sin guldglans og vil beholde den altid.

Skolebestyrer Erik Munch

Redaktøren har bedt mig om at skrive en artikel i anledning af, at skolebestyreren fyldte 60 den 23. april, og motiverer det med, at jeg »har været ledsager en god del af vejen«. Han siger også, at »en sådan artikel må vel nærmest blive et ophold og et tilbageblik ved 60-års milepælen«. Lad mig da kaste blikket tilbage og blade i

Erindringerne bog

I 1912 var jeg netop blevet så gammel, at jeg kunne komme ind i seminariets første klasse. Jeg kendte ikke et menneske på stedet, men har velsagtens rent tilfældigt anbragt mig ved et af bordene i klasseværelset. Min sidemand hed I. P. Ja, han hed nu også Jensen, men det tænkte ingen på. Det havde ringet ind, og vi sad og ventede på, at læreren skulle komme. Pludselig fik jeg et kraftigt puf i ryggen og vendte mig hurtigt om for at se, hvem fredsforstyrteren var. Jeg har sjældent set så magert og knoglet et menneske, men han så ud til at være bomstærk, hvad jeg da også ofte har haft lejlighed til at se beviser for. Således stiftede jeg bekendtskab med Erik Munch. Det viste sig, at vi på samme tid var absolutte modsætninger og dog meget beslægtede åndeligt talt. Det blev rige år, disse 3 år på Hjørning seminarium, ikke på penge, thi dem var der ingen af os, der havde, men på udvikling. Hos frk. Petersen (nu fru Munch) mødtes, hvad der fandtes af ånd på seminariet, og det var slet ikke så lidt, for vi var alle unge mennesker og havde derfor høje tanker om os selv. På en eller anden mystisk måde fik jeg seminarieforstanderen til at anskaffe en del instrumenter til et orkester. Der var ikke ret mange, der kunne spille ret meget, men celloen blev betroet til Munch, som tog nogle få timers undervisning hos byens cellist. Bratschen blev overladt til en mand med det fint klingende navn Gundelach (vistnok i familie med obersten), og så spillede vi løs. Vor dirigent var Rasmus Mortensen, der desværre er død, han var en fin musikbegavelse og nåede at fæstne sit navn i en række små fine sange. Vi havde mange dejlige aftener sammen. Men også litteraturen havde vor

store bevågenhed. Der var Munch allerede den gang mesteren, som ingen kunne gøre rangen stridig. Det var i seminarietiden, venskabet med Skjoldborg knyttedes. Et afbræk i denne rige tid var det, da fru Munch forlod os for at begynde sit arbejde på Ryomgård realskole. Og så kom eksamen. Men lad os kun dvæle ved de lysere minder.

Krigen var brudt ud. Sikringsstyrken blev indkaldt. Der uddannedes mandskab på samleband. Munch var kystartillerist. Som højlærd mand blev han uddannet som telegrafist og lå på lynetten. Jeg havde haft lidt vikarvirksomhed. Det var ellers svært at få, for der var lige så stor overflod dengang på lærere, som der nu er mangel på dem. Men jeg havde da altså tjent mig lidt penge og rejste i ferien til København for at se til Munch. Fru Munch (dengang endnu frk. Petersen) var der også. Vi fik nogle udmærkede dage ud af det. Jeg havde vist tænkt mig en fjorten dage eller så, men da der var gået otte dage, måtte jeg rejse hjem igen, for pengene var sluppet op. Jo, vi morede os bestemt storartet.

I 1917 tiltrådte Munch arbejdet ved Ryomgård realskole. Vel var det Axel Munch, der med sin ukuelige ånd påtrykte skolen det stempel, som den endnu har, men han fandt i sin broder den hjælper, der var i stand til at gennemføre og videreføre hans ideer. De to brødre var i besiddelse af en vældig arbejdsevne, og utallige er de arbejder, som de har fået fra hånden. Mange af dem har Munch allerede selv skildret i elevforeningens årsskrifter, f. eks. da gymnastiksalen blev blændet. Det kostede sved, og dog var Munch bagefter i stand til at køre lysbilledapparatet, som blev drevet med håndkraft. Da julekomedien blev en tradition, ønskede A. Munch at få indrettet en scene i gymnastiksalen, og E. Munch og jeg gik omgående i gang med det. Når E. Munch som ved denne lejlighed gav sig i lag med et stykke snedkerarbejde, så blev det i al fald solidt gjort. Senere blev teatrets gulv anvendt til at køre trillebøren på ved bakkearbejdet, og det har Munch jo også selv tidligere skrevet om. En stor sorg var det for os alle at miste Axel Munch, men det er jo lykkedes E. Munch på en særdeles heldig og smuk måde at føre skolen videre i stifterens ånd. Det samarbejde, som jeg har haft held til at udføre sammen med Munch, har for mig været rigt og stort, og det er jo udelukkende hans skyld. Som det tidligere var Axel Munch, der prægede hele livet på Ryomgård realskole, således er det jo nu *hans* lyse ånd, der svæver over den, og jeg vil håbe, at han endnu i en lang årrække må være den, der bærer skolen frem, så den stadig må være Danmarks mest særprægede skole.

M. Dynesen.

I nedenstående behandler købmand *Viggo Worsøe Laursen*, Århus — som han selv siger: måske for pessimistisk, da han nødig vil lokke nogen, der ikke er 100 % sikker på sig selv, til faget — problemet:

Købmandslærling

Skal en ung mand vælge at blive uddannet som købmand?

Nogle få linier til belysning af, hvilke fordringer, der stilles, og lidt om uddannelsen og fremtidsudsigterne og den støtte, den unge købmand kan få hos købmandsorganisationerne.

Når en ung mand forlader sin skole og skal til at vælge en livsstilling, kommer handelserhvervet vel også på tale blandt nogle unge.

Selvom den almindelige mening i befolkningen er, at de, der har en forretning, sagtens kan klare tilværelsen, de kan bare vælte omkostningerne og skatterne over på kunderne, synes det, som om hjemmene i øjeblikket er mest interesserede i, at børnene vælger et fag, hvor den faste løn er garanteret i årene fremefter.

Det er selvfølgelig også det sikreste at få en fast stilling indenfor stat eller kommune — en jævnt stigende løn — fast ferie — og til slut en pension.

Men vi kan jo ikke alle blive beskæftiget af det offentlige, nogle skal jo tjene til de offentlige udgifter enten ved fremstilling eller omsætning af vareforbruget, og er det, når alt kommer til alt, tilfredsstillende for en ung mand med mod på livet og tillid til sig selv og sine egne evner at gå ind på en banet, sikker vej og i en alder af 16-17 år straks sige farvel til chancen for ved egen indsats at skabe en friere, men ganske vist risikofyldt tilværelse?

Men tro og tillid til sig selv skal den unge mand, der vælger handelsvejen, have.

Hvilke andre fordringer må man ellers stille til den unge handelsmand? Han må være intelligent og initiativrig, samvittighedsfuld og energisk og fremfor alt ærlig og pålidelig, han må kunne føre sig på en dannet, naturlig og tvangfri måde, være let omgængelig og kunne

tale frit og åbent med sine medmennesker, ligesom han altid må lægge vægt på sit personlige udseende.

Han skal have en god skoleuddannelse — især være dygtig til regning, dansk og skrivning, og vil han stile mod de store chancer, og hvem vil ikke det, må han stadig vedligeholde og udvide sine erhvervede sprogkundskaber. I læretiden vil han få lejlighed til at tilegne sig alle de praktiske butiksfærdigheder ved lagerarbejde, ekspeditionsarbejde og dekorationsarbejde.

En række skriftlige færdigheder vil han for hovedpartens vedkommende erhverve sig i handelsskolen, ligesom han også der må tilegne sig en del forskellige handelsteorier, såsom handelsforhold, omkostningslære, betalingsmidler, rentabilitetsteorier, kalkulationslære, handelslovgivning o. s. v. Handelsskolen er ikke opfundet til plage for de unge mennesker, den er tværtimod et meget vigtigt led i de unges uddannelse.

Varekundskaben skal han for største partens vedkommende hente i butikken, han skal kende produktionssteder, behandling, anvendelse og kvalitetsbedømmelse af en lang række varer, såsom vin, spirituosaa, konserves, div. storkolonial, krydderier, kaffe og the.

Varekundskab skal han erhverve ved at høre, se, læse og spørge, han skal hele tiden huske på, at han for en stor del selv er herre over, hvor meget han lærer, og han må ikke vente, at læremestrene terper med ham som lærerne i skolen — det har cheferne slet ikke tid til, de skal gøre forretninger. Lærlingen må selv sætte al sin energi ind på at få lært så meget som muligt.

Og så skal lærlingen lære **ORDEN** og lære forståelsen af ordenens nødvendighed både med hensyn til varer, papirer, ekspeditioner og ikke mindst med hensyn til penge.

Vareudbringningen føler man sig ofte som lærling noget ked af at udføre, man føler sig brugt som bud, men det er meget vigtigt også at have prøvet dette arbejde, dels for at kunne lede budene, vide hvor hurtigt turene kan udføres, og dels fordi den unge mand ved kundernes køkkendør lærer at tale med folk og lærer kunderne at kende, her lærer man en masse fagkundskab, der atter kan benyttes ved arbejdet ved disken.

Købmandsuddannelsen giver foruden købmandserhvervet et grundlag for forskellige livsstillinger, f. eks.:

1ste kommis i større detailforretninger.

Lagerforvalter i engrosforretning.

Forretningsfører i detail eller engros forretning.

Repræsentant i en af de mange brancher, der forsyner detailhandelen med varer.

Men man har også lov til at springe over i helt andre brancher, man har lært handel, man har lært menneskekundskab, og man har lært at bestille noget.

Som eksempel skal her nævnes, at den nyudnævnte vicedirektør for den internationale bank i Washington er en købmandslærling fra Århus.

Jeg vil vende tilbage til ham, der bliver selvstændig købmand.

Jeg beklager straks, at jeg ikke kan love ham et liv på solsiden, hvis han kun tænker i kr. og øre og glemmer de livsværdier, der ikke kan måles i penge, hvortil hører glæden ved at være selvstændig og glæden ved at betjene andre.

Købmanden er selvstændig. Han arbejder for sig selv både med chancer for gevinst og tab. Han får ikke en regelmæssig 8 timers arbejdsdag, men snarere en regelmæssig 10-12 timers arbejdsdag, uden sikkerhed for øjeblikkelig fortjeneste for sit overarbejde.

En købmands første tanke må ikke være at tjene penge, men at betjene kunderne, og hvis han betjener sine kunder bedre end kollegerne, vil det efterhånden rygtes, og nye kunder vil komme til, og han vil opdage, at han ved at betjene godt også selv kommer til at tjene. Om han kommer til at tjene godt, er et relativt spørgsmål, som det ikke er let at besvare i dag, men han vil finde en egen glæde ved at have opbygget en virksomhed, hvor varer går ind og ud, og hvor kunderne gerne vil have deres gang.

Vi er inde i en mærkelig demokratiseringsproces.

Vort lands pengevæsen er i ulave. Politikerne forsøger ved forskellige handlinger at sætte forbruget ned. Man prøver at gøre et land rigt ved at gøre dets borgere fattige. Man fratager borgerne en stor part af deres indtægter (for hvilke penge de kunne have købt en herlig mængde varer) og putter pengene ned i en umættelig statskasse, og om de herfra igen øses ud på en altid lige økonomisk og fornuftig måde, er for en lægmand et spørgsmål, som han ikke på stedet er helt tilbøjelig til at sige ja til. (Hvor finder man den virkelige dygtige, modige og uselviske statsmand, der evner at gå helt til bunds i statsstyrelsen her?).

De fastlønnes og arbejdernes lønninger regnes ud efter pristal.

De handlendes indtægter begrænses gennem prinsbindinger og avancementstop — ofte ganske uden hensyn til omkostningerne ved at drive handel.

Man laver politiske forlig, og de, der er dårligst repræsenterede på rigsdagen, får som regel lov til at betale for forliget. Købmændene er dårligt repræsenterede.

I vor tid er det svært at være ung, og det gælder også den unge købmand. Hvad har pengeværdiens forringelse ikke betydet for ham? Der skal alt for mange penge til i dag, og penge er både svære at tjene og at låne. Ungdommen indenfor købmandserhvervet må gøre sig klart, at den må stå på egne ben, hvad det økonomiske angår. Den må efterligne forfædrenes eksempel, og det er med eet ord: sparsommelighed. Inflationsmentaliteten, at lade 5 og 7 være lige, er forståelig, men uhyre farlig.

Købmandsorganisationerne forsøger at hjælpe de unge købmænd, hvor de kan. Gennem omhyggeligt udarbejdede regnskabsmaterialer kæmper organisationerne for rimelige avanceforhold og ordentlige forhold for købmandsstanden. Købmandsstanden er jo ikke blot de nulevende købmænd. Købmandsstanden er et idealistisk begreb, der rummer også den fremtidige købmandsgeneration, den opvoksende købmands ungdom, der skal gribe den frie handels fakkel og bringe den videre til kommende slægter.

Hvis ingen griber faklen, vil kooperationen udfylde tomrummet, og da kooperationen er en klar tilkendegivet foretelse, hvis endemål er et bestemt politisk partis overtagelse af alt, hvad der hedder kapital og ejendom — vi har jo alle hørt om, hvilket »paradis« på jord russerne har fået ved, at man har nået dette endemål der — må det være klart, at kloge og idealistiske købmænd forstår betydningen af, at vi har en veludrustet købmands ungdom til at føre faklen videre.

Købmandsstanden byder alle dygtige, initiativrige og ærlige unge mænd et hjerteligt velkommen i vore rækker.

Som før nævnt kan vi ikke give de unge penge til at drive forretninger for. Det overvejes for tiden at oprette et etableringsfond, men vi må gøre os klart, at der vil gå mange år, før dette fond er vokset op til noget, der virkelig har betydning.

Men den unge købmand i dag får lejlighed til at øse af kilder, der ikke før var tilgængelige, nemlig af købmandserfaringer.

Hemmelighedskræmmeriets tid er forbi.

Normalt, hvoraf man kan læse, om omsætningstal og omkostningstal er i overensstemmelse med normalen, om tallene kan være finere, om der bestilles nok i ens bedrift o. s. v., er nu til rådighed som et led i organisationens arbejde, et andet led er et udarbejdet standard-

regnskab, let at føre og klart overskueligt, et tredje led er kursusvirksomhed, og korrespondancekursus påtænkes også.

»Patentmedicin« til oparbejdelse af en god, sund og levedygtig købmandsforretning kan ikke ordineres, der er hjælpemidler at øse af, men resultatet afhænger altid af den enkeltes arbejdsmæssige indsats, initiativ og evne til at betjene publikum.

Har ungdommen i dag tro og tillid til sig selv, gode kundskaber, godt humør og et aldrig svigtende arbejdsmod, så er der stadig chancer indenfor den frie handel.

Har De, mine unge læsere, mod til at vove springet og tage chancen?

Venlig hilsen.

V. Worsøe Laursen.

Skæmtesprog

En særlig afdeling af ordsprogene er de såkaldte skæmtesprog, der ofte benytter anført tale.

»Een ad gangen,« sagde Frederik VII; han hørte en ko brøle, medens byfogeden holdt sin tale.

»Hvad gør tysken ikke for penge!« sagde bonden; han så en abekat danse.

»Man må passe sit snit,« sagde skrædderen; han fik en kjole tilovers fra borgmesterens vest.

»Det er hårde sager,« sagde karlen; han brækkede skeen i vællingen.

»Galge, stå på din ret!« sagde tyven i havsnød.

»Jeg syr, og min kone syr, og min datter syr, og det løber op altsammen,« sagde skrædderen.

»Nu ville jeg ønske, jeg var vel gift,« sagde pigen, »for nu har jeg fået nok af kærligheden.«

»Det kan der være noget i,« sagde studenten; han kiggede i sit tomme klædeskab.

»Døden er hård at gå på,« sagde molboen; han druknede ålen.

»Gør nu ingen knuder,« sagde tyven; de knyttede strikken om hans hals.

Løst og fast

fra foreningen

Foreningens økonomi er yderst slet. Den 31. maj 1951 var der et underskud på over 700 kr. Det ville jo være en stor lettelse og betryggelse for bestyrelsen og medlemmerne, om foreningen havde en formue i stedet for.

I dag ønsker vi kun at komme af med gælden. Sidste år afdrog vi 350 kr.; men vi må regne med, at årsskriftet december 1951 vil blive dyrere end sidste år, da det kostede 1000 kr. Pengene til årsskriftet december 1951 skulle jo dækkes af kontingent 1951; men de penge er brugt. Det er med rette, jeg siger, at foreningens økonomi er yderst slet. Glædeligt var det derfor på generalforsamlingen juli 1951 at høre et medlem foreslå kontingentforhøjelse. Bestyrelsen vil foreslå, at kontingentet bliver 5 kr. pr. medlem (for enlige som for gifte). Enhver kan jo se, at det er påkrævet i allerhøjeste grad.

Bestyrelsens første mål er altså at få økonomien i orden.

Det næste er at gøre lidt for foreningens medlemmer. Det tror jeg, vi kan, først og fremmest gennem årsskriftet. Vi vil prøve på at udsende et årsskrift, som vil blive læst med interesse og fornøjelse. Dertil kræves medlemmernes hjælp. De, der kan skrive, skal gøre det, og de, der giver tilsagn om en artikel, må få den færdig i rette tid. (Det skal dog i sandhedens interesse bemærkes, at der *i år* ikke har været grund til klage med hensyn til dette). Nu er det ikke altid let for redaktøren at vide, hvem der kan skrive, hvorfor redaktøren gerne modtager tilsagn om artikler. Vi kan udmærket købe »store mænd« til at skrive i årsskriftet; men mon det er nogen god udvej?

Sommerfesten kan være en oplevelse for en gammel elev. Dansen går glimrende, og jeg synes, det ville være synd at tage den væk. Det er hyggeligt at sludre med en gammel kammerat under en dans eller over en drink, når man bare husker, at jo flere danse og jo

færre drinks des bedre. Men dansen og spisingen er ikke nok. Vi må have et eftermiddagsprogram, og der må skabes tradition for, at man møder op til eftermiddagsfestlighederne i stort tal.

I år bliver der om eftermiddagen foredrag af hr. skolebestyrer Munch. Foredraget bliver tilgængeligt for alle, og det er jo en selvfølge, at alle gamle elever, der kan, møder op. Derefter bliver der lejlighed til at synge nogle ryomske sange, og til sidst generalforsamling. Jeg kunne tænke mig en boldkamp mellem 25 års jubilarene og årets dimittender før foredraget. Jubilarene bør spise »deres store bord« om formiddagen og ikke samtidig med, at vi spiser »vores tre stykker«.

Bestyrelsen opfordrer medlemmerne til at møde op ved sommerfesten, til at betale kontingent om sommeren, når der sendes meddelelse ud om det, og til — ja, man skulle synes, det var unødvendigt at sige det — at være med til at værne om vores sommerfest, så bestyrelsen ikke skal have ubehageligheder, fordi en skal hejse en tot græs op i skolens flagstang, hvilket med rette kunne få de ubehageligste følger for foreningen, da skolebestyreren selvfølgelig ikke vil have den slags ting.

Enhver gammel elev ved, hvordan skolen ønsker, han eller hun skal optræde.

Vi bør skabe en elevforening med et årsskrift og en elevfest, der fortæller, at det er gamle ryomelever.

Oktober, 1951.

Redaktionen.

Ordsprog om ungdom og alderdom

Man skal skue en pige i et dejgtrug og ikke i en springdans.

Unge stude gør krogede furer.

Saks og ragekniv dårer mangan viv.

Andre år — andre hår.

En fader kan forsørge ti børn, men ti børn kan ikke forsørge en fader.

Grå hår er dødens blomster.

Venezuela

✧ *Fra evig sne til tropehede*

✧ *Olielandet*

✧ *Til tyrefægtning*

Maskinen havde fløjet tre kvarter, siden den forlod Curacao. Der var kun få passagerer med, de sad alle ovre i styrbordssiden og stirrede ud. Der var ikke andet end skyer at se nedenunder. Pludselig blev der revet hul på skydækket, og en mægtig bjergformation væltede frem. Det var Montes Caribes, hvis majestætiske tinder giver den rejsende et bombastisk og uudsletteligt indtryk — Venezuela. Jeg løsnede slipset, og følte en lidt tom fornemmelse i mellemgulvet. Med to rejsekufferter som eneste jordisk gods ville jeg om få minutter stå i et land, om hvilket jeg ikke vidste andet end de fem-seks geografiske navne, som jeg huskede fra geografien for ti år siden. Maskinen slog en flot bue ind mod bjergvæggen, og så var vi nede.

Lad mig sige det med det samme: der var ingen rød løber ude, der var ikke noget musikkorps, og præsidenten stod ikke og ventede på mig og sagde: »det var godt du kom, vi har ventet dig længe«. Den blonde, blåøjede skandinav, der kommer til Sydamerika, bliver modtaget med nøjagtig samme ligegyldighed, som en ladning italienerne eller portugisere, der vælter ud af en snavset fragtdamper. Politisoldater i grågrønne uniformer bevæbnet til tænderne med maskinpistoler og håndgranater fulgte os ind i emigrationskontoret. Et par læger i halvsnavsede kitler og en sværm af kontorfolk, der absolut kun talte spansk, gennemrodede samtlige papirer: straffeattester, sundhedsattester, attester på hæderlig politiskandel, pas, vaccinationsattester, o.s.v. Alt blev nøje gennemgået og forsynet med fine stempler og ulæselige underskrifter. Og der blev taget fingeraftryk i massevis; siden jeg startede min jagt på papirer i København, til jeg fik mine opholdspapirer her i landet, har jeg afgivet over halvtreds aftryk.

Artiklens
forfatter,
ingeniør
Børge Helbech
Hansen,
ansat
i firmaet
Christiani &
Nielsen. ses
her ved sin
»Austin«

Det hele gik ellers smertefrit, jeg kom igennem nåleøjet, og så stod jeg altså på den rigtige side af pigtrådshegnet, inde i det forjættede land, olielandet, landet med den karborundumhårde valuta. Jeg havde fået ansættelse ved Christiani & Niensens afdeling her i landet, havde underskrevet en fireårig kontrakt som arbejdsingeniør. Der var nu 29 graders varme, kl. 10 om formiddagen, det svimlede lidt for mig, jeg tog slipset helt af og knappede op for jakken. Det er vanskeligt at viderebringe til andre de indtryk, som navnlig i den første tid ustandselig fik mig til at måbe, dels af begejstring og betagelse, dels af afsky og uhygge. Venezuelas forenede stater er de store modsætningers land, grænseløs rigdom og ubegribelig fattigdom, ondt og godt i en mærkelig blanding. Den ærede redaktør af bladet her bad mig skrive »lidt om Venezuela«. Venezuela er et umådeligt land, og for at komme bedst fra opgaven, har jeg valgt at give nogle korte, karakteristiske træk af landet.

Venezuela er et bjergland. Ovre fra Colombia sender Andesbjergene en bjergkæde, Las Cordilleras, i en vældig bue ud mod kysten. Under navnet Montes Caribes fortsætter denne kæde langs med kysten, indtil den lidt efter lidt forsvinder i havet, for at give plads for Orinocoflodens mudrede vande. Bjergenes toppe rager sine steder op i 5000 meters højde. Fra bjergene i nord skråner landet noget uregelmæssigt ned mod Orinoco, som fungerer som rendesten for alt det regnvand, der falder i Venezuela, og det er ikke småting. Syd for Orinoco ligger umådelige ukendte områder, som ned mod Brasilien og Engelsk Guayana igen rejser sig til betydelige højder. I skolen lærer man, så vidt jeg husker, at landet har tropisk klima. Det er ingenlunde tilfældet. Venezuela frembyder faktisk alle slags

klima. På de højeste bjergtoppe er der evig sne, lidt lavere træffer man tåget, råkoldt vejr, i dalene mellem bjergkæderne er der dejligt tempereret klima, med smilende sol året rundt, nede i lavlandet er der forbandet varmt, og nede i Orinocobækkenet er der ægte tropisk klima med masser af regn, moskitos, krokodiller og alt det vrimlende, krybende djævelskab, der nu engang hører til sådanne steder. Her oppe i Caracas (udtales med tryk på næstsidste stavelse), hvor jeg i øjeblikket befinder mig, er der særdeles tiltalende. Caracas ligger i knap 1000 meters højde og har som følge deraf et mildt klima. Temperatursvingningerne er små, maximumstemperaturen 31° og 27° henholdsvis for den varmeste og den koldeste tid. Den laveste temperatur er 13-14 grader i den kolde tid om morgenen. Og så fryser man, så tænderne rasler i gummerne!

Højsletterne i kystbjergene er den tættest befolkede del af landet. Her bor størstedelen af Venezuelas fem millioner indbyggere; her ligger hovedstaden Caracas og flere andre af de største byer. Længere inde i landet, vestpå, sydpå eller østpå, der er kun tomhed. Der er nogle få byer, men uden for disse hersker den store tomhed stadig og vil herske de kommende århundreder. For naturelskere er det en enestående oplevelse at kunne tage på tur op i bjergene, lade den kølige, tynde luft fylde lungerne, sidde i timevis og glo på skyerne, som nede fra havet skyller op over bjergkammen og vælter sig ned gennem dalen som fed flødeskum. Ingen hvæsende kraner, skramlende betonblandemaskiner eller lastvogne med fri udblæsning høres heroppe, fjernt fra hverdagens problemer. Eller hvad med en jagttur ind på llanoen, det kuperede sletteland, som dækker tusinder og atter tusinder af kvadratkilometer af Venezuelas jord på skråningerne ned mod Orinoco. I dalsænkningerne langs de små rislende vandløb, som i regntiden bliver til fossende floder, er der tæt, uigennemtrængelig junglekrat. Her lever tigere, bjørne, rådyr og alle mulige arter af krybdyr og insekter. Jeg tror aldrig, man bliver træt af at betragte denne yppige natur.

For et så udstrakt land som Venezuela er det af aller største betydning for landets trivsel at udbygge kommunikationslinierne. I de sidste år er der udført meget betydelige vejarbejder. Fra hovedstaden fører asfalterede hovedveje mange hundrede kilometer ind i landet, men der mangler meget endnu, før man kan tale om noget egentligt vejnet. Bilen er langt det vigtigste befordringsmiddel. Alle, som på nogen måde kan få råd til det, har bil. I Caracas har hver tiende indbygger bil. Benzinen koster kun 10 øre pr. liter, så drifts-

udgifterne er små. Da jeg havde været her tre måneder, købte jeg en vogn. Jernbanerne her i landet er faktisk kun en parodi. Der er jernbaner, men de er smalsporede, i en elendig forfatning — og så kører togene ikke om søndagen. Jeg kender en, der har kørt med tog her i Venezuela, han siger, at det gør man kun een gang i sit liv . . . Endelig skal nævnes, at der er et særdeles veludviklet net af flyveruter. Der findes større byer, som i regntiden kun kan nås pr. fly.

En artikel om Venezuela ville være mangelfuld, hvis der ikke blev nævnt ordet olie. Alt her i det moderne Venezuela drejer sig om olie. Når man ikke betaler skat her, så er det oliens skyld. Hele den tekniske udvikling af landet i de sidste år, de nye veje, de nye cementfabrikker, de tusinder af splinternye dollargrin, sterlingsmil og lirefnis, de vidunderlige gravemaskiner, alt er betalt af olien. Når den strålende storby Caracas med sin halve million indbyggere, med sine nye, monumentale pragtbygninger og brede palmeaveni- daer idag er på vej til at blive en verdensby, så kan man takke den rigdom, der som sort, plumret kloakvand vælter op ad jorden. Vorherre var i godt humør, den dag han tildelte Venezuela sin del af naturens rigdomme. Her findes foruden olie særdeles solide forekomster af guld, sølv, diamanter, jern, asfalt, salt samt beauxit. Størst interesse knytter sig til fundet af et af verdens rigeste jernlejer, hvis malm i kvalitet står på højde med den svenske malm. Det blev for godt et årstid siden fundet nede i staten Bolivar, dybt inde i junglen. De største industrikoncerner er interesserede ikke blot i denne malm, men også i samme stats rige beauxitlejer, som på grund af vandkraft i rigelig mængde vil kunne danne grundlaget for en betydelig aluminiumudvinding. Med begrundet optimisme forventer man inden for en overskuelig fremtid en rivende industriel udvikling af dette hidtil ukendte område.

Befolkningen er for størstedelen af spansk afstamning, men negere og indianere og alle mulige andre folkeslag har også ydet deres bidrag til den blodcocktail, der cirkulerer i venezolanernes årer. Sproget og kulturen er spansk og naturligvis holdes moderlandets bedste traditioner i ære. Således har hverken baseballkampe, autoløb eller turneringen om verdensmesterskabet i fri brydning, som gigantiske overmennesker udkæmper i Caracas, kunnet sætte tyrefægtningen i skyggen. Tillad mig at slutte denne beretning fra dette mærkelige land med en beskrivelse af det bloddryppende skuespil, der hver søndag i sæsonen foregår i de gamle arenaer, og tag det

som et symbol på den mentalitet, der hersker i et sydamerikansk land. En fredelig tyr bliver lukket ind. Man driller den og prikker til den. Den bliver mere og mere desperat. Endelig styrter den i sanseløs raseri mod matadoren for at spidde ham på de sylespidse horn og mase ham ned mod sandet. Gang på gang undviger han ved en lille bevægelse til siden, og tyren buser gennem hans røde klæde. Den prøver igen og igen. Matadoren undviger, stormende jubel skyller ned over ham, et spyd bores i ryggen på kalorius, orkestret spiller, blodet flyder . . . Begejstringen stiger til orkanagtige højder når matadoren til sidst borer daggerten i den udmattede tyr; trætheden har fordrevet ophidselsen, den krymper sig i ulidelige smerter, den falder, forsøger at komme på benene igen, men vælter rundt i den grumsede vælling af sand og dampende blod, mere blod . . . og mængden brøler.

Børge Helbech Hansen.

Ordsprog om præster og degne

Om præster og degne finder der en række ordsprog, der sjældent rører nogen venlig indstilling.

Det går ikke altid så galt, som præsten prædiker.

Præstens mund er ingen evangeliebog.

Helvede er ikke så hedt, som præsten gør det.

Det er godt at være præst om påske.

Der er ingen bund i præstens lomme.

Der kan blive en god degn af en afsat præst.

Når det regner på præsten, så drypper det på degnen.

Degne og duer gør skidne stuer.

Helvede er brolagt med præstepander, og degne skal skure dem.

Hvad præsten ikke tager, det tager degnen.

Når præst og degn strides, så åbenbares hemmelighederne.

Birthe Arnbak (f. Poul-Jensen), kendt for sin digtsamling »Spejlet«, fra hvilken der har været læst digte i radioen, har velvilligt stillet nedenstående digt til rådighed for årsskriftet.

Krokus

Den Jordbund, som jeg gror i, er Muld af raadne Blade
og Blomster, der er døde i fjerne Taagenætter:
jeg er det nye Slægtled, jeg er Mulden for det næste.
Jeg ved det, og jeg hvisker det, mens jeg min Stængel retter.

Hver Solskinsdag som aabner mine flammegule Blade,
hver Regnvejrsnat som nærer mit Løg i Jordens Skød
bringer mig blot nærmere den endelige Morgen,
hvor andre Blomster vaagner, og jeg selv er slukt og død.

Men jeg ved, at saadan er det. For det er selve Livet,
at Døden altid er der og venter ganske nær,
nærmere bag Solen og nærmere bag Regnen —
og Timerne er korte. Men endnu er jeg her.

Birthe Arnbak.

Slaget ved gyvelhækken

Gyvelhækken voksede ude i Ryom skov.

Den var mandshøj og lige så lang som pladsen, den stod på, og det vil sige ca. 50 m. Modsat gyvelhækken stod granskoven, og pladsen mellem hæk og skov var ca. 20 m bred. En sommerdag, når gyvelen blomstrede, var hækken vidunderlig — som en mur af guld. Var det rigtigt varmt, kunne luften mellem hæk og skov blive hed — duftende af gran og gyvel og fyldt med skinnende glimt af de store guldsmede, som befor rummet, stod stille i luften et sekund for så at fare videre med et sæt.

Pladsen ved gyvelhækken var det sted, hvor børnene gjorde holdt og tog sig et hvil, når skolen var på sin årlige spadseretur i Ryom skov på 9. kl.s sidste skoledag. Så morede man sig en tid der, før man begav sig ud på den støvede vej, der førte til skolen, for læseren må vide, at det er længe siden; det var før, vejene blev asfalterede; det var omkring 1920.

Børnene på skolen kendte kun gyvelhækken og pladsen ved gyvelhækken, når de stod i deres fulde skønhed om sommeren.

Om vinteren så børnene hverken hækken eller pladsen. Så var der også helt anderledes. Allerede i juli begyndte forandringen, når gyvelens blomster faldt, og i de tunge regnfulde efterårsdage var det nærmest trist ved gyvelhækken. Blomsterne var borte; der var ikke noget til at oplive, og regnen hang i tunge dråber både på hæk og grantræer. Der kunne jo komme efterårsdage med sol og blæst, som gjorde stedet helt antageligt; så blev græsset tørt, og hæk og gran, som havde bevaret deres grønhed, så helt oplivende ud ved siden af de visne løvtræer, men det var kun enkelte dage. Regnen kom igen — eller også kom tågen og pakkede hækken og pladsen ind i sin fugtige dyne, og så var der ingen skønhed på det sted.

Nej, gyvelhækken var en sommeroplevelse.

Nu skulle det alligevel gå sådan, at børnene på skolen fik gjort bekendtskab med gyvelhækken ved vintertid. Det var en vinter, da der var meget sne, og så ville børnene jo gerne slås med snebolde.

Egentlig er den leg af det onde. Det er jo egentlig urdriften til vold og overfald, som her danner baggrunden og stikker hestehoven frem, og det at dænge hinanden til med sne eller beskyde hinanden med fast krystede snebolde burde ikke opmuntres. Der *kan* ske skade ved det. En fast krystet snebold kan slå hårdt, og vinduesruder holder ikke til beskydningen. Derfor var al kamp med snebolde også forbudt på skolen og er det stadig. Der er jo også for skolens vedkommende det at sige, at det ikke er heldigt for børn, der ved sneboldkamp er blevet tilsølede og våde, at sidde mange timer i de våde klæder på skolen. Denne grund kunne begribes, og derfor var og er det ikke vanskeligt at få forbudet mod at kaste med sne på skolen respekteret. Men ellers anses sneboldkampe for at være en uskyldig fornøjelse. De voksne husker jo deres barndomstids fornøjelige sneboldkampe og synes, at deres børn skal have den samme glæde. De glemmer jo de forkølelser og de blå øjne, som følger i den ædle sports spor, indtil deres børn kommer hjem som indehavere af begge dele.

Skolens lærere var på den tid unge mænd og ikke længere fra deres barndom, end de mente, at det måske var synd, at deres elever ikke fik del i den fornøjelse, det var at beskyde hinanden med sne.

De tænkte derfor over sagen, og da det nu var vinter, og da der lå meget sne, og da det var forbudt at kaste med sne på skolen, så blev det besluttet at arrangere sneboldkamp for eleverne, og hovedslaget kom til at stå ved gyvelhækken.

De fleste af pigerne og lærerinderne ville ikke deltage i slagsmålet, men de skulle med — dels som flygtninge, dels som ambulance, for der skulle være rigtig krig. Drengene blev så opdelt i to hære; den ene førtes af min broder og den anden af en af lærerne. Man sneg sig fra forskellige sider gennem skoven, og ved violbakken fik hærene føling med hinanden, som det hedder i krigssproget, og kampen begyndte. Min broders hær blev stærkt trængt, og situationen forværredes yderligere ved, at een af hans officerer — en af lærerne — lavede mytteri og forsøgte med en mindre hærafdeling at gå over til fjenden. Forræderiet blev opdaget, og der blev sluttet våbenhvile på 5 minutter. Denne tid benyttedes til at omringe den forræderiske hærafdeling. Officeren blev taget til fange og dømt til skydning. Dommen blev straks eksekveret. En peleton på 5 mand — hver bevæbnet med en snebold — stillede op. Fangen blev ført hen til et træ. Kommandoen »Fyr« lød, og forræderen faldt om, truffet af 5 snebolde, under råbet: »Leve generalen«, hvorefter han

gik hjem. Onde tunger vil mene, at hele forræderiet med den påfølgende eksekution skyldtes en veludtænkt plan af forræderen, som ønskede at komme hjem, fordi han frøs. Vi lader dette stå ved sit værd, men der var meget, der tydede på, at der var noget om snakken. Hærafdelingerne skiltes nu for ad forskellige veje at nå til pladsen ved gyvelhækken, hvor det sidste og store slag skulle stå.

Man mødtes, og slaget begyndte, og det gik drabeligt til. Der var på den tid en mand blandt lærerne, som gik med en meget høj stiv flip. Han skiftede imidlertid ikke flip ret ofte, og det havde jo til følge, at den — flippen — antog en lidt grålig farve. En gruppe elever havde sat sig for at vaske hans flip for ham, og de rettede derfor deres snebolde fortrinsvis mod ham. Da han var en tapper mand, gav han ikke op, men sloges drabeligt. Resultatet af aktionen var ganske vist ikke, at flippen blev ren, men den mistede sin stivhed i den grad, at det var absolut nødvendigt for manden at tage en ren flip på næste dag. Forsåvidt var målet altså nået.

Da slaget var endt, var det en meget fugtig skare børn og lærere, der begav sig på hjemvejen. De var absolut ikke egnede til at sidde og påhøre undervisning i klasserne, men det var også beregnet. Straks ved hjemkomsten til skolen blev man fulgt til togene, og så kørte man hjem for enten at komme i seng eller få rent og tørt tøj på. Før slaget var det blevet vedtaget, at ingen måtte blive hjemme på grund af forkølelse næste dag. Der var dog een, der gjorde det, men min skrivemaskines typer er ikke kraftige nok til at beskrive den foragt, vedkommende var genstand for.

Men sagaen om kampen ved gyvelhækken levede i mange år på skolen. Og ved sommertid, når man på den årlige spadseretur holdt hvil ved gyvelhækken, diskuteredes hærenes opstilling og slagets hele strategi.

Alligevel fandt der aldrig nogen gentagelse sted. Der er kun blevet udkæmpet eet slag ved gyvelhækken, men det er så også til gengæld blevet berømt. Nu er gyvelhækken borte, og skolen foretager ikke spadsereture i Ryom skov, men mindet lever.

A handwritten signature in black ink, reading "Erik Amundsen". The signature is written in a cursive, flowing style with a prominent horizontal line at the end.

Lidt om Ordsprog

Sproget, modersmålet, er vort folks ældste ejendom, det som gjorde os til et folk, og det vil også blive det, vi sidst giver afkald på. Et folks sprog adskiller og afgrænser det fra dets naboer; det kan vel forandres gennem tidernes løb, miste gamle ord og vendinger, afkaste endelser; men det kan også beriges ved optagelse af nye ord og udtryk. Sådanne ændringer foregår langsomt og næsten umærkeligt, nogen brat og voldsom forandring finder ikke sted, sproget — og folket med — bevarer sin kærne og rod.

Gennem alle de omskiftelser, som vort sprog har gennemgået i århundredernes løb, har det bevaret en kærne. Denne kærne findes i to hovedformer. Den første er folkedigtningen — både i bunden og ubunden form, altså folkeviserne og folkeeventyrene, den anden er vore ordsprog. Dette må ikke forstås således, at vore ordsprog alle er af dansk oprindelse, mange af dem er fællesnordiske eller fælles-europæiske, ja fælles for hele menneskeheden; de udtrykker oftest noget fællesmenneskeligt eller almengyldigt og er netop derfor blevet formet på samme måde og med samme ord eller billede. Ingen kan sige, hvor f. eks. ordsprogene »Som man raaber i Skoven, faar man Svar« og »Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest« stammer fra. De er internationale og har bredt sig på samme måde som vandresagnene, er gået fra mund til mund, fra folk til folk, i århundreder. Eller er de mon opstået flere steder uden indbyrdes forbindelse? Vi regner dem imidlertid til vor ejendom; thi vi har ved at udvælge og bevare dem, ved at holde dem i hævd, givet dem indfødsret.

Antallet af de ordsprog, der regnes som danske, kan ikke opgives med sikkerhed. Mange af dem er knyttede til bestemte egne af landet og er derfor endnu ikke blevet optegnet; alligevel har vi fortræffelige

ordsprogssamlinger, hvis samlede antal af ordsprog beløber sig til langt over 10.000. Ordsprogenes alder er meget varierende; nogle er måske så unge, at man kan sige, de er dannet i vor tid, f. eks. »Man skal fodre sine Karudser og gøre sin Whisky stærkere«; andre stammer fra tiden før de store landboreformer, f. eks. »Du kan sagtens synge,« sagde Bonden til Lærken, »du skal ikke betale Skat«! og »Mange Heste og Hunde gør Herremænd til Bonde«; men som ægte ordsprog er de så friske og aktuelle, at de kunne have været dannet i går. Atter andre stammer fra middelalderen, ja er måske endnu ældre. De kendes bedst på deres stavrimede form, f. eks. »Naar Musen er mæt, er Melet besk« og »Bar er broderløs Bag«. Et andet særkende er, at navneordene ofte forekommer uden kendeord, f. eks. »Med Lov skal man Land bygge« — (ikke: Med Loven skal man Landet bygge).

Skønt ordsprogene er summen af et folks livsvisdom, livskunst og moralske og etiske følelser, udtrykt i kort, djærv og rammende form, ofte med et stænk af poesi, er det dog gået op og ned for dem gennem tiderne, snart har de været regnet for arvegods af stor værdi, snart kun for simpel tale og gammelmandssnak. Med rette klager Chr. Molbech i sin ordsprogssamling fra 1850 over, at der er for lidt interesse for ordsprogene, at de snart kun vil være mumier i lærde, trykte bøger, og at vi vil blive et folk ligesom amerikanerne uden historisk liv og uden oprindelig poesi. Skønt Molbechs betragtninger nu er over 100 år gamle, har han dog ret i, at historisk liv er nødvendigt, hvis vor kultur skal videreføres og udvikles. Hvis der er historisk liv, får fortiden mæle og mening, fordi slægterne er i sammenhæng; da skiller århundrederne ikke, men sammenknytter.

Læst med eftertanke kan ordsprogene berette mangt og meget om gamle tiders sæder og skikke, det havde allerede Peder Syv et åbent blik for; han siger i fortalen til sin ordsprogssamling fra 1682: »Her (altså i ordsprogene) have vi ogsaa tidt forklaring om gamle sager, skikker, historier m. m. De lære os de forbigangne ting, undervise os om de nærværende og tilkommende, sige os, hvad vi skulle gjøre oc lade, give os kundskab om meget af naturen. Korteligen, de gavne og forlyste.« At Peder Laale, vor første store ordsprogssamler, har haft et lignende klart blik for ordsprogenes værdi, tør man ikke formode. Hans ordsprogssamling, som første gang blev trykt i 1506 af Gotfred af Ghemen, skulle først og fremmest tjene som lærebog i latin, idet latinske sætninger var oversat ved danske ordsprog. Egentlig var dette meget praktisk, men da man fik øje for, at hans latin

var såre uklassisk, fuld af munkelatin, blev lærebogen på Christian II's tid kasseret. I en kongelig forordning befalede det, at »Per Laale . . . oc . . . andre gamle Bøgher, them skulle the antworde wor Skultus (d. v. s. bøddel) och ladhe them brende«. Ganske vist blev kongen afsat, før ordren kom til udførelse, men den gav dog stødet til, at Peder Laales bog blev afløst af andre lærebøger i latin. Hans ordsprog bevarede imidlertid, og ham kan vi takke for, at vi stadig har nogle af vore ældste og bedste ordsprog.

I sin fortale siger Peder Syv yderligere: »Ordsproge pryde og formeere talen, skærpe nemmet, forlyste venner og andre i samkvem; ere yndige at give hos høje og ringe folk med faa og klygtige oord en lang mening tilkjende. Ja, saadan tale gjør derfor tidt, at mand letteligen kand overtale. De formaa meget med kraft og eftertryk at bevise noget, og undertiden i en vanskelig handel kand mand slippe derfra, eller erlange det ved et ordsprog, som ikke ellers kunde skee med en lang tale og vigtige vidnesbyrd. Ja, de bruges og ofte som loven selv.« Netop fordi ordsprogene »pryde og formeere talen«, har de også været meget anvendt af digterne gennem tiderne. Vi finder dem i vore folkeviser; vi finder dem i rigt mål i vor middelalderlige litteratur, mange steder hos Holberg og ofte hos Grundtvig, særlig i hans Saxo-oversættelse, og vi finder dem hos en digter som Oehlenschläger, der lader gamle Morgiane sige til Aladdin:

»Næbbet Qvæg forliges bedst,
Sye ikke Fløjels-Klud paa Vadmels-Kofte.
Behøver jeg at sige Dig, min Søn!
At Skarn og Vox ey brænder eens i Kirken?
Bagefter kommer Humlen. Morgenlatter
Blier ofte Aftengraad. Men som man reder
Saa ligger man. Hvad vilde du, min Søn!
Paa den Galley? Bag efter kommer tyndt Øl!«

I al almindelighed bør man dog vogte sig for at dynges så mange ordsprog sammen (hvis man da ikke er en Oehlenschläger); thi som Peder Syv siger: »Ordsproge skulle bruges ikke som mad, men som kryderi og lyst-mad, ikke til mæthed, men forlystning, ikke allesteds, ikke fortidt.«

Anton Eriksen.

— og rundt omkring i årsskriftet vil læserne finde prøver på ordsprog, alle hentede fra Anton Eriksens samling. Vi håber, det må være et velkomment krydderi.

Red.

Ordsprog om årsens tid

- Januar* Når det regner meget i januar,
bliver vinstokken fattig og marken bar.
- Februar* I februar man helst vil se
heftig blæst og megen sne.
- Marts* Hvis marts bringer ploven til at gå,
april får den atter til at stå.
- April* For april er det et herligt tegn,
når det gi'er varme og megen regn.
- Maj* Hvis det i maj er køligt og råt,
fylder høet og kornet i laden godt.
- Juni* I juni varme og regn dertil,
således landmanden det have vil.
- Juli* Når juli viser sig varm og klar,
som oftest i julen vi kulde har.
- August* Er i august den første uge hed,
så varer vint'ren ej længe ved.
- September* Mange tidsler med hoveder store,
og et smukt efterår vil man spore.
- Oktober* Ville træerne ej lade løvet fare,
bliver vinteren streng, tag dig i vare.
- November* Er spånen af birken ved allehelgen tør,
man på en streng vinter belave sig bør.
- December* Gi'er december megen kulde,
af korn bli'er lofter og lader fulde.

Ordsprog om børn

- Brændt barn skyer ilden.
Ofte sidder rigt barn på fattig moders skød.
Man skal ikke give bagerbørn hvedebrød.
Det skal være et godt barn, som aver sig selv.
Barnet klager nok, det fik hug, men siger ej hvorfor.
Æblet falder ikke langt fra stammen.
Giv ej barn så tidt det beder.

Med

Willy

på eventyr

I ti lange måneder har SS Adelaide ikke været »hjemme«, som vi betegner USA i vor internationale terminologi her ombord, hvor ialt ti nationers medlemmer er repræsenterede.

Vi har lige passeret de breddegrader, hvor verdens største flod, Amazonfloden, sender sine lange tunger af gult, grumset vand langt til søs og misfarver det ellers så smukke blå sydatlantiske ocean, før mit normale velvære og inspiration får trykket på knapperne, der skal besvare elevforeningens nødråb om et par ord til årsskriftet, så min hjerne prøver på at genfinde de fra skoletiden så snirklede bannere, en hjerne altid hengiver sig til, når der ikke er gjort tilstrækkeligt ved hjemmearbejdet.

Medens jeg skriver disse linier, løber sveden ned ad kinder, hals og arme, så jeg formentlig kunne agere havmanden i Elverhøj. Temperaturen er lidt over 100 grader Fahrenheit, og jeg lader tankerne glide tilbage til skolen for mange år siden en varm august dag, hvor sveden ligeledes stod mig ud af panden. Det foregik i skolebestyrer Axel Munchs kontor. Thomas, Asbjørn og jeg selv stod opmarcheret med tre ængstende og skælvende små åsyn drejet op mod skolebestyrerens strenge blik: »Nå, må vi så få at høre — hvem brækkede grenen på lindetræet?« — Vi havde leget »kamel« med to af os slæbende på en tredje, der havde læst i Tarzanbøgerne, at man kunne svinge sig op i træernes grene og hyle som et vildt dyr. Under forsøget på opsvinget i træet — der her ikke stod i junglen — men var et smukt

lindetræ i skolens gård, var det ikke gået efter Tarzanbogens opskrift, idet lindetræets grene brækkede, og tre små mislykkede Tarzans tog flugten. Som det altid går, så også her. Forbrydelsen blev opdaget og forbryderne bragt til doms. Skolebestyreren trak »sagen i langdrag« med afhøringer, der strakte sig over flere dage, indtil dommen faldt. Senere hen i livet har vi jo alle tre måttet lære moralen i denne »brækkede gren« sag. Det, Axel Munch tilsigtede, var jo ikke på nogen måde blot at finde en skyldig, man kunne hænge for forbrydelsen; det blev grenen jo ikke hel af. Hvad der derimod havde langt større betydning, var at få os til at lære og indse, at — sandheden, hvor ilde end passende til øjeblikket — er det skib, der sikrest trodser livets storme.

Således skulle der for tre år siden en »storm« til for at bringe mig væk fra en rolig og sikker tilværelse med sygeforsorg, pension o. s. v. og ud på eventyrets usikre baner. Skibet, jeg på daværende tidspunkt arbejdede på som telegrafist, lå til ankers på Valparaiso's red under en storm, der rasede langs Sydamerikas vestkyst. Da det var stormvejr, fik jeg, selv efter normal arbejdsdags afslutning, lyst til at lede kortbølgebåndet igennem for at høre, om der skulle melde sig noget af interesse. — Skæbnen ville, at det gjorde der. Ud af de mange hundrede stationer i de overtrafikerede kortbølgebånd pippede der en hæs, ustabil tone, der for det trænedede øre tydeligt nok tilkendegav en »dansk arbejde« sender.

Trods hans ihærdige kalden var der ingen, der svarede ham, så jeg startede min sender for at svare hans opkald. Vips — det skulle jeg vist ikke have gjort — en fortørnet skipper river døren op og bebrejder mig, at han ikke kan sove for motorens brummen. Jeg havde selvsagt lyst til at jage ham ud igen og lade ham træde ind igen over dørtærskelen efter at have banket på døren, som man jo lærer det i de fleste bedre skoler; men det kan man kun tillade sig, når man er direktør med stor cigar i munden, og jeg er langt fra direktør og kan ikke udstå at ryge cigarer.

Motoren fortsatte sin sagte brummen, men for en opbragt og to år efter oplagt skipper må det have lydt som dommedag, det varede nemlig ikke ti minutter, før døren igen bevægede sig, og jeg blev nu på utvetydig måde indprettet, at han stadigvæk ikke kunne sove, og hvis jeg ikke holdt op, så skulle han — — for nu havde han været skipper i 25 år. Skipperen på danske skibe har altid det sidste ord at skulle have sagt, så jeg fik blot svagt fremstammet: »Det er et skib i nød, hr. kaptajn«. Det formildnede ham imidlertid ikke, idet hans

svar lød: »Hvad kan det nytte, De kan jo alligevel ikke hjælpe det«.

Da døren for tredje gang tilkendegav, at skipperen endnu ikke var faldet helt i søvn, kunne jeg, efter at han havde raset ud, svare ham: »Det er et skib, der er i nød, hr. kaptajn, og desuden er det et af rederiets egne — hr. kaptajn«. I den efterfølgende stilhed mere anede end hørte jeg, at døren forsigtigt blev lukket.

Et andet sammenstød med samme skipper et halvt år senere bragte mig i New York ned ad landgangen med min køjesæk på ryggen og en anbefaling i lommen. Anbefalingen var på to — linier, nemlig een linie for hvert år, jeg havde været i rederiet. Da jeg havde læst disse to linier så mange gange, at jeg omtrent kunne dem uden ad, satte jeg mig ind på en skrivestue i New York for at skrive hjem.

Jeg traf her en dansk journalist, der gennem de sidste ti år havde haft sin færden over snart sagt hele jorden og nu blot gik og ventede på en kammerat, der skulle komme fra Kina, så de sammen kunne tage til Mellemamerika på »knallerter«. Den ventede kammerat var ligesom jeg selv både telegrafist og filmsmand. En snak blev til en anden, og da den ventede kammerat ankom, blev vi alle tre enige om at drage til indianerland. Således havde vi tre danskere da i New York krydset baner, idet journalisten Mogens Norlund kom fra Ægypten, telegrafist og filmsfotograf Ewald Hansen fra Kina og do. do. undertegnede fra Chile. Nu kørte vi alle tre sydpå.

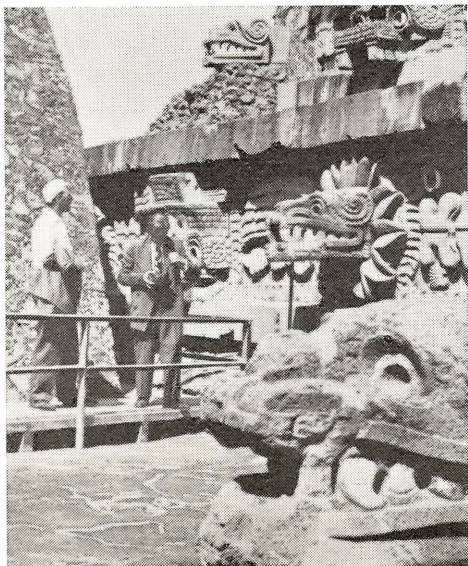
Utallige vanskeligheder må først overvindes med at skaffe visa, valuta og oplysninger, men vi springer disse vanskeligheder over og suser afsted på vore små letvægtsmotorcykler — i Danmark kaldet knallerter — fra Dallas, hovedstaden i Texas. Da vi startede ud af Dallas, holdt jeg mit blik hypnotisk fæstet til Norlunds røde baglygte, og han holdt til gengæld sit blik fæstet på Hansens baglygte. Vi havde kun kørt et kort stykke, da Hansens cykle slår et slag i luften og slynger ham i jorden, hvor han ligger som et nedrevet cirkustelt med sovepose, trefod og anden oppakning ovenpå sig. Godt var det på en måde, idet det viste sig, at den røde baglygte, jeg havde fulgt, var kørt 10 miles nordpå i den forkerte retning. Skaden blev udbedret næste dag, og med små lignende ophold gik det sydpå til den mexicanske grænse, hvor vi egentlig først begyndte at føle os på fremmed jord.

Det er svært at afgøre, hvad der er værst, enten Sahara ørkenen eller den mexicanske cactusørken. I Sahara stikker solen, og i Mexico kaktusserne, når man skal sove blandt dem. Her er kaktus, så langt øjet rækker, og hvilken forskel fra den enlige kaktus hos moder

Mexico – i »zigeunerlejr«
morgenmåltid: havregrød og kaffe
fra venstre: Hansen, Norlund og Hald

Mexico – Slangepyramiden
Mogens Norlund (i hvid skiorte)
Willy Hald (i jakke)

Mexico – Willy Hald
med camera på ryggen
i samtale med små
frugtsælgersker

hjemme i vindueskarmen. Mexicanerne bruger dem visse steder ligefrem som hegn, planter dem ganske tæt, så de få heste eller køer, der er lukket inde, får en ret følelig fornemmelse af, at der stikker noget under, hvis de forsøger at slippe ud.

Vi når til Tamazunchale ved foden af det mexicanske højplateau, hvor det egentlige beboede Mexico begynder. Vi skulle starte opturen til højplateauet, der ligger 5.000 fod oppe, passerende et højdepunkt på 8.000 fod. Det ville være langt fra sandheden at fortælle, at hvis man køber en knallert og drejer op for gashåndtaget, så flyver man over dal over bjerge. Derimod er det sandt, at hvis man på en knallert har mast sig op på bjerget, under udfoldelse af al sin sammen sparede muskelenergi, så føler man det, som havde man vinger, når det på den anden side af bjerget går nedover med 70 miles fart i timen, så man glemmer helt de tænderskærende anstrengelser, det har kostet at komme op. Den halsbrækkende fart nedover kunne have sine »spændende« momenter. Mine bremses havde en stærk tendens til ikke at ville virke omkring de hjørner, hvor jeg havde mest brug for dem, og Norlunds bremses brændte helt sammen, efterladende en lang hale af røg. Han har kun sit held at takke for, at han idag kan sidde i København og skrive historier til de hjemlige ugeblade, thi hans maskine var så tæt ved en afgrund, at jeg allerede havde lommetørklædet fremme, idet det var hans tur til at lave havregrød den næste morgen, og jeg stod som nummer to på listen.

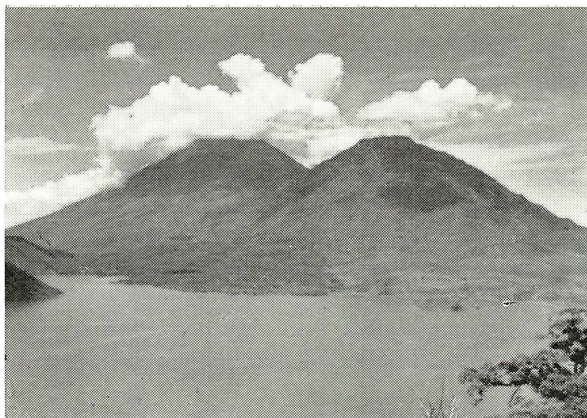
Da vi endelig nåede op på højplateauet gik det med strygende sejl mod Mexico City. Mexico City ligger som i en dal, når man kommer fra nord. Dog ligger denne dal sine 5.000 fod over havets overflade, hvad dog ikke forhindrede gamle kejser Moctezume i at spise frisk fisk hver dag. Moctezumes løbere sprintede så stærkt, som benene kunne bære dem, helt ude fra kysten og op til hovedstaden med fisk. Tænk dem blot vore unge sportsmennesker indsat på fjernruterne Esbjerg—Basel eller Paris med hver sin fisk i hånden, i stedet for som nu er tilfældet, hvor de blot render rundt med en pind til ingen verdens nytte, når de driver stafetløb.

Uden for Mexico City byggede man, til minde for efterverdenen endnu nogle tusinde år, nogle kolossale pyramider til ære for henholdsvis sol og måne, sol og måne-pyramide kaldet, og tæt ved disse slangepyramiden. Pyramiderne var skam ej blot til pynt. Det var nemlig skik og brug, at når en af guderne skulle formildnes, blev der afholdt en »Grande Fiesta«. Festens højdepunkt kulminerede en skøn morgen før solopgang. — Oppe på toppen af pyramiden koncentre-

rede sig frygtsomt indianernes blikke, thi henslængt på et alter på toppen lå udstrakt en underskøn jomfru, udvalgt som den fagreste af stammens beholdning af unge møer, hvilket dengang blev betragtet som en stor ære. Når så solens første stråler traf den unge piges ansigt, hævede ypperstepræsten sin arm, så alle omkringstående nede fra pyramidens fod kunne se en kniv spille i solens stråler. Et gisp bruste gennem forsamlingen, når han med en vild og utæmmet kraft stødte kniven dybt i den unge piges bryst, for at hun, betalende med sit liv som det skønneste og helligste stammen kunne ofre, skulle formilde de strenge guder. Hendes hjerte blev skåret ud af hendes unge, smukke bryst og holdt op mod solen, der badede sine stråler i det røde blod, og nu var man forsikret om, at solen havde modtaget sin unge brud.

Mexico har mange interessante minder fra fortiden, og på vor vej syd over møder vi således blandt meget andet en landsby med lige så mange kirker, som der er dage i et år — en pyramide bestående af syv pyramider, den ene bygget ovenpå den anden, og på toppen af alle disse syv pyramider en kirke. Vi baner vor vej over endnu et højdepunkt, denne gang på 11.000 fod, og kommer slutteligen til et sted, hvor man endnu arbejder på færdigbyggelsen af Mexicos Pan-American Highway — et vejprojekt, der, når det er færdigt, strækker sig fra nord i Alaska til sydspidsen af Chile, nemlig til Punta Arenas ved Magellan strædet. Med rystende nyrer går det de sidste 200 kilometer til Guatemalas grænse.

I Guatemala havde vi et ganske bestemt formål. En kendt dansk arkæolog i Mexico City, Frantz Blom, havde fortalt os om nogle farvestrålende indianerstammer, der levede ved en ferskvands-indsø 5.000 fod oppe i højlandet. Vi afstak kursen på vore kort, og vor forbløffelse var stor, da vi fandt den knaldblå, smukke Atitlansø, omgivet af 7 sovende vulkaner, der rugede over minderne fra de dage, hvor unge jomfruer blev ofret som svale for deres glødende indre. Som urmennesket i Danmark udhulede en træstamme til båd, bruger man det her den dag i dag. I udhulet træstamme går det da over søens vande til den modsatte bred, hvor vi finder stammen, vi søger efter. Mine to kammerater drog videre til nogle piratøer langs Honduras kyst, hvorimod jeg foretrak at blive hos denne stamme for senere at fortsætte langs Belize og krydse de lidet kendte områder på Yucatanhalvøen. Senere igen mødtes vi alle tre i New York. I tre uger levede jeg da hos denne interessante stamme og optog en farvefilm af en families daglige liv. Om alt går efter program-

Vulcanoes
Lago Atitlan,
Guatemala

met, var det planen at fremvise denne farvefilm i Danmark, og jeg kan love Dem en farvestrålende time, hvis vi i Danmark skulle træffe sammen.

Efter afsluttelsen af optagelserne gik turen til det nordlige Guatemala. Ved ankomsten til byen Livingstone lagde jeg mærke til en statelig gammel mand, der iagttog båden, da vi kom ind. Hans klare blå øjne fangede mit spørgende blik, som var ude efter oplysninger om, hvordan man lettest kunne komme over grænsen til Belize — britisk Honduras. Jeg talte med ham om mit ærinde, og han angav forskellige metoder. Senere hen på aftenen, da jeg var ifærd med at vaske sveden af panden på det stedlige faldefærdige hotel, bankede det pludselig på døren. Da jeg lukkede op, stod der udenfor to lange, tynde, sorte gentlemen, ledsaget af en lille negerdreng. Drengen virkede som tolk og forklarede, at hans far ville tage mig over grænsen i kano for så og så mange dollars. Sagen var imidlertid ikke hermed afgjort. Jeg var rede til at sejle i kano, hvis jeg kunne få mit pas stemplet, men herunder løb jeg på så mange vanskeligheder, at jeg tilsidst måtte opgive. Man hævdede, at der var krig mellem Guatemala og England; så grænsen mellem Guatemala og Belize var lukket, selvom jeg forklarede dem, at Danmark ikke var i krig med nogen af parterne. Grænsen var lukket og dermed basta, sagde man, så jeg måtte helt tilbage til Guatemala City for at krydse over El Salvador — spansk Honduras for endelig at nå til Belize.

Belize var mit første indtryk af en engelsk koloni. Indtrykket var ikke det bedste, men med danskernes egen »koloniseringsevne på

Grønland« i erindring, skal man vel feje i sit eget glashus først. Man havde et meget stort problem i Belize, og dette var en ret alvorlig vandmangel, der følgelig sætter præg overalt. Mange af de offentlige vandhaner i gaderne blev kun åbnet til bestemte tider i døgnet, og der var da en stor sammenstimling af negerkvinder og børn, der med spande og gamle rustne blikbøtter kom for at hente vand. Man havde sågalt måttet importere vand til kolonien, hvilket jo kan være en dyr spøg.

Vanskelighederne tropper nu op igen, da jeg forsøger at få gennemrejsetilladelse gennem Mexico til USA. I fire dage gik det i stød rutefart mellem det mexicanske og det amerikanske konsulat i Belize. Den unge amerikanske konsul havde med mig sit første og mere alvorlige »Case« — idet han som ny mand ankom til Belize samme dag, som jeg spurgte om visum. Sagen måtte overvejes. Han fortalte mig, at USA ikke havde glemt, at Danmark var eet af de få lande, der havde betalt sin krigsgæld til Amerika (formentlig afståelse af St. Thomas, St. Croix og San Jan). Den mexicanske konsul var gammel i faget og havde levet mange år i Europa, men han måtte spørge hovedstaden, hvad der kostede omkring 10 dollar, altså for mig at betale. — Sagen stod nu således, at den amerikanske konsul efter megen overvejelse ville give mig visum, hvis den mexicanske ville, og vice versa. Ingen ville være den første. Tilslut gik mine 10 dollars af med sejren; jeg fik mit *mexicanske* visum. Men den amerikanske konsul havde helt glemt lille Danmark, eller ialtfald det stykke af Danmark, der i øjeblikkets hede gjaldt mig, og jeg blev da tilsidst så ked af al den megen diskussion, at jeg besluttede mig til at vente og rejse tilbage til Mexico City, hvor jeg vidste, at jeg ingen vanskelighed ville have med at få amerikansk visum.

Så følte jeg mig atter »hjemme« igen på mexicansk jordbund, slæbende på min kuffert, trefod og camera. På kortene man får over Yucatan halvøen, er det meste betegnet uudforsket område, hvilket gælder de tre sammenstødende stater Quintanaroo, Yucatan og Campeche. Da jeg passerede tværs gennem Yucatan kommende fra Chetumal og i næsten lige linie til byen Campeche, havde man kun fået konstrueret de første 25 miles af et stort vejprojekt, der skal lukke disse områder op.

Der var egentlig planlagt tyrefægtning i Campeche, men samme blev aflyst. Interessen blev dog hurtigt fanget af en bloddryppende reklame om en usædvanlig tyrefægtning i Merida. Det var en »manddræber«-tyr, der her skulle have på panden. En rystende historie om,

hvordan tyren søndagen i forvejen havde dræbt en mand (i selvforsvar naturligvis), virkede som honning for en bi. — Stemningen var sydende, da der præcis på slaget fire lød et brøl. — Dette brøl kom fra tilskuerne! En tyrefægtning skal nemlig efter loven — ikke sædvanen — begynde præcis på slaget; tid er jo ellers et ret svævende begreb for sydlændingen, men tyrefægtning er en undtagelse fra regelen, så hvis tiden overskrides blot et minut, begynder man at lave mere støj, end et Vesterbro teater kan mønstre ved en cowboyfilm søndag eftermiddag. Lad os gøre en kort historie endnu kortere ved at fortælle, at næppe var porten sprunget op og tyren sprunget ind på arenaen, før den blev slagtet efter alle kunstens regler og ophængt i små stykker til forskellige priser ved udgangen, så hvem der havde lyst kunne tage et stykke af Ferdinand med hjem og ved at spise tyre kød måske erhverve tyrens egenskaber.

Eggen omkring Merida er rig på mange fortidsminder fra de urgamle Maya-indianere, der 3.000 år før Kristus fødsel havde en blomstrende kulturperiode, der den dag i dag forbavser og forbløffer ved sin storslåethed. Det skal blot her nævnes, at Maya-indianerne var tusinder af år forud for Julius Cæsar med at lave kalender. Man havde i Maya riget fremragende astronomer, der havde rede på solens omdrejningstid, sol- og måneformørkelser samt meget mere, og Maya arkitekterne konstruerede til minde for efterverdenen kæmpemæssige pyramider, der står den dag i dag, og som ikke på nogen måde er mindre betydningsfulde end de måske mere kendte ægyptiske pyramider.

I en lille kystbåd, der slæbte gammelt jern fra Progreso-Meridas havneby, nåede jeg på otte dage frem til Vera Cruz, herfra med bus til Mexico City til den amerikanske konsul, der gjorde bod og bedding for sin kollega i Belize, hvad der satte mig istand til 3 dage senere at gense mine to kammerater i New York, hvortil de var ankommet for en måned siden. — Efter en uges ophold i New York fandt jeg mig igen siddende lyttende til en modtager på et skib, som jeg gør det i dette øjeblik, hvor disse linier skrives, og måske vil det næste opkald til min station bringe et telegram med nyheder, der kan blive indledningen til nye eventyr. Netop nu kan jeg igen efter mange måneders forløb igen høre Cuba tone ind, det minder mig om, at jeg har en film om Cuba, som jeg helst skulle til Danmark for at vise til vinter. — Så måske får jeg ret, når jeg slutter med en gammel spansk hilsen, der siger: HASTA LA VISTA — indtil vi ses igen.

Willy Hald.

Forfatteren (t. v.) sammen med
reklamechefen i Castrols
hovedkvarter i London

London

i kongreslys

Gunstige omstændigheder bragte mig i sommer for første gang udenfor Danmarks grænser, nærmere betegnet til England. Eller rettere sagt til *Storbritannien*. Dette udtryk bør man nemlig anvende, hvis man ikke ønsker at lægge sig ud med skotterne, og hvorfor sætte sig selv i skævt lys i whiskyens hjemland?

Når jeg taler om »gunstige omstændigheder« i forbindelse med min Englands-rejse, menes ikke blot et hjerteligt håndtryk ved ankomst og afrejse samt en seng. Nej, udover, at de gav sådanne udtryk for sympati og service, betalte englænderne alt for mig, fra det øjeblik jeg satte foden på den lige så sodede som berømte *Liverpool Street Stations* perron, indtil jeg godt 14 dage senere lettede med flyvemaskinen fra *London Airport*.

Sammen med 119 andre unge reklamefolk (heraf 10 danske) fra 28 lande var jeg af det engelske reklameforbund inviteret til en stor reklamekongres, der samlede 3.000 mennesker i London og var den hidtil største internationale kongres derovre efter krigen bortset fra FN's sammentræde. Og ikke nok med det; men efter kongressen var vi på specielle studierejser gennem England.

Engelsk gæstfrihed var således skyld i, at jeg overhovedet kom til England, og De vil sikkert derfor også forstå, hvorfor jeg er blevet

stadig mere betænkelig, efterhånden som afleveringsfristen for denne artikel er rykket nær.

Umiddelbart efter hjemkomsten fra udlandsfærden lovede jeg redaktøren at forsøge at gøre mig lidt lystig på mine værtsfolks bekostning, idet bidraget dog af hensyn til papirmangelen skulle begrænses til kun at omhandle London og londonerne.

Men ville det ikke være malplaceret, ja direkte uforskammet at forlyste sig over englændernes gøren og laden, når man har så mange nyslåede minder fra deres land og har mødt så megen velvilje dér? Jo. En formildende omstændighed ville det ganske vist være, at englænderne på *Festival of Britain* — i pavillonen »Løven og enhjørningen« — selv spiddede en del af de ejendommeligheder i engelsk levevis, som uvilkårligt springer udlændingen i øjnene og morer ham.

Jeg finder dog ikke, at dette er nogen tilstrækkelig undskyldning for at kaste billig chokolade (som i øvrigt er rationeret i England) på briterne. Ingen skal derfor få mig fra den sobre og nøgterne stil, hvori denne beretning hidtil er holdt. Jeg afstår fra enhver form for ondskabsfuldheder og vil blot lidenskabsløst fortælle, hvad jeg så og erfarede i London.

Ved første øjekast fra bussens øverste etage er London først og fremmest én stor bekræftelse på, at de kendte bygninger med deres tårne, tinder og kupler virkelig ser sådan ud, som de i barndommens geografitimer tonede frem på en let blafrende lysbilledskærm, og som man siden har set dem i bøger og brochurer. — Så er der bobbyerne, garderne med de høje knæløftninger, beefeaterne med lagkagehattene og hestgardisterne i kakkellovnsrør og plade. Men ret hurtigt ser man sig mæt på alt dette. Vist lyder det blasert; men det forholder sig virkelig således, at øjet snart får nok af den grå sandstensgotik og de kulørte klædninger. Man slår derfor et slag bort fra turisternes strøg og står pludselig i en snæver sidegade i et usselt fattigkvarter eller sidder på en bæk under et skyggefuldt træ på en grøn *square*.

Bor man i et engelsk hjem, som jeg gjorde det, har man om morgenen ikke længere så travlt med at komme af sted med fotografiapparatet til autoriserede seværdigheder, men giver sig god tid med sin fyldige breakfast og indtager samtlige dens bestanddele i den rituelle rækkefølge: cornflakes med mælk, the med ristet brød og marmelade, sigtebrød og spejlæg med bacon.

Man er da begyndt for alvor at opleve London. Det første indtryk: at londonerne ikke blot bor i verdens største by, men tillige er ver-

dens mærkeligste mennesker, svækkes ikke ved disse videregående studier. Tværtimod.

Kan nogen udenfor England for eksempel forklare, hvorfor disse gentlemen, der fra rækkehusene her på vejen iler mod undergrundsstationen, medens jeg endnu er optaget af theen og det ristede brød, næsten alle er klædt i mørkt tøj og udrustet med paraply, til trods for at sommersonen står højt på himlen?

Langt de fleste af disse mørke jakker, benklæder og hatte er faldede, somme endda temmeligt plettede; men at få londoneren til at skifte fra *citydress* til mere hensigtsmæssig påklædning vil næppe lykkes for nogen i denne konges eller den følgende dronnings regeringstid.

»Sådan er de jo — konservative,« siger man til sig selv og går i gang med morgenavisen for at se, hvordan chancerne i dagens sportskampe bedømmes. Den slags bør man nemlig vide besked om, hvis man ikke ønsker at falde uhjælpeligt igennem blandt engelskmænd og sætte overflødige streger under sin kontinentale stupiditet. Enhver ved vel, at englænderne er sportsbegeistrede; men først et ophold blandt dem giver det fulde indtryk af, hvor uhyre dybt denne begejstring stikker.

Ved reklamekongressens store banket havde den liberiklædte ceremonimester vanskeligt ved at vente til efter udenrigsminister *Herbert Morrisons* festtale med at fortælle den kjoleklædte forsamling, at mulatbokseren *Turpin* var blevet verdensmester ved at slå den amerikanske neger »*Sugar*« *Ray Robinson*. Og da jeg dagen efter spiste lunch med direktøren fra det store engelske *Castrol*-olie-selskab *Wakefield & Co.*, hvis danske afdelings reklame jeg varetager, var hans første udbrud: »De har vel hørt, at vi har fået en verdensmester?«

Man er *nødt* til at interessere sig for sport, når man er blandt briter. En betydelig del af en London-avis optages af sport. Man køber den gerne for blot at læse de par tal, der angiver stillingen i test-cricket-matchen eller Wimbledon-turneringen, eller hvad der nu i øjeblikket optager sjælene.

Det andet fremtrædende træk i de London-aviser, der sælges mest, er en ligefrem infantil orientering om lokale forhold, medens stof fra fjernere sfærer behandles yderst sparsomt. En dag, jeg stod på *Trafalgar Square* og kiggede op på *Nelson*, lød et brag, og de tusinde duer baskede op. To af de røde busser var kollideret. Der blev et

pænt stort opløb; men der var egentlig ikke sket noget og ikke meget at se.

To timer senere skreg imidlertid avismændene med blade, på hvis forsider inches-høje bogstaver forkyndte: *Two buses crash at Trafalgar*. Det var midt under den persiske oliekrise, og i Korea fandt vigtige forhandlinger sted om en mulig fred; men om disse emner blev der kun meddelt lidt. Der havde nemlig ikke blot været bussammenstød på Trafalgar. Der var også blevet roet semifinaler ved Henley.

Under et besøg på et af de største London-blade, »*Daily Mirror*«, indrømmede en med forstand på de dele, at læsernes interesser var meget lokalt betonedede, og at man gav folk, hvad de ville have. Bladmanden mente dog, at forholdet langsomt ændredes. »I virkeligheden er der mange, der interesserer sig for, hvad der sker andre steder på kloden,« sagde han og inviterede, for at understrege sine ord, på en *Guinness* i en *pub*, hvor diskussionen om den store politik og lignende ophøjede emner gik lystigt. Synspunkter og meninger blev luftet med iver og åbenhed.

For den, der gennem flere døgn havde deltaget i engelske arrangementer af enhver art, var det bemærkelsesværdigt, at englænderne på et værtshus af denne art tiltaler hinanden og indlader sig i disput uden først at præsentere sig, hvad de ellers bruger megen tid til.

Den højere engelske introduktionsteknik, som enhver, der vil bevæge sig andre steder end på *pub*, bør være fortrolig med, er ved mere celebre begivenheder den, at man — idet man gør sin entré — mumler sit navn, samt hvor man kommer fra, til ceremonimesteren, der er henstillet lige indenfor døren. Denne i engelsk selskabsliv meget centrale person råber derefter udover forsamlingen: »*Mr. Olsen of Denmark*« (eller hvad og hvor man nu hedder og kommer fra). Først når navnet på ens person og ens hjemsted i mere eller mindre forvansket form har runget under prismekronerne, er man i virkeligheden kommet.

Ved en så fashionabel lejlighed som reklamekongressen fandt navneopråb og præsentationer af ovenfor beskrevne art naturligvis sted adskillige gange i døgnet. Dette kan i længden virke noget trættende. Det syntes i hvert fald en af mine kolleger fra den danske delegation. Da vi blev modtaget af Hans Majestæts Regering på det højfornemme Lancaster House, opgav han, for at skabe lidt variation, at han kom fra Ærøskøbing. Det lød ganske pudsigt, da ceremonimesteren forstuede sin tunge på denne stedsbetegnelse.

Men never mind — som de siger i Slagelse — vi kom godt gennem garden parties og lunches, receptioner og banketter. De væsentligste forudsætninger for succes er, at man kan sige »yes« og »no« og »please« med passende mellemrum (samt eventuelt »sorry« i påkommende tilfælde), og at man magter med et glas, der dog ingenlunde behøver at være det samme hele tiden, at gå og stå i tilstrækkeligt lange tidsrum. Man *sidder* nemlig ikke ved de fleste af den slags begivenheder.

For at holde fast ved den dokumentariske linie i denne skildring må undertegnede dog ud fra personlige erfaringer oplyse, at det vækker en vis ugunstig opmærksomhed, hvis man på det exclusive *Dorchester* fremtager en madonna, selvom det sker i den absolut gode hensigt at assistere tjeneren med at lukke øl op. Derimod bringer man sig ikke i noget dårligt skær ved aftenen og natten igennem at kaste og udtræde cigaretskud på de tommetykke persiske tæpper. Det er man simpelthen nødt til, eftersom der ikke findes askebægre.

England fattes først og fremmest askebægre — og så *sofaborde*. I det private hjem sidder man i timevis i en sofa eller lænestol balancerende med en thekop på det ene knæ og en asiet med et stykke biscuit på det andet samt en cigaret i munden (cigarer ryger man kun, hvis man besidder aktiemajoriteten i *Times* eller er amerikaner). I den beskrevne situation sad jeg i sommer mange stunder og forstod efterhånden, hvorfor en jonglør sjældent høster større bifald på engelske restauranter.

Men for udlændingen kan balanceakten med thekopper m. m. virke noget deprimerende. Navnlig når man så samtidig — helst på engelsk — skal konversere om prinses *Margarets* røde hunde. Og det skulle man i sommer.

Nyhederne fra hoffet er det højest estimerede af det londonske lokalstof, og man forsømmer ingen lejlighed til at drøfte det eller — endnu bedre — at få oplevelser sammen med de kongelige. Således stod londonerne i timevis i tusindvis for at se dronningen og tronfølgersken gå ind i og igen ud af *Westminster Abbey* i anledning af »årets bryllup«. Vi var et par danskere, der tilfældigvis kom forbi, og vi fik lige så mange vink og smil fra de møllehatforsynede damer fra *Buckingham Palace*; men englænderne syntes vist, at vi kom for let til disse sympatitilkendegivelser. Vi burde have stået i kø først.

Londons beboere elsker køer og sammenstimlinger under enhver form, og de største begivenheder i forbindelse med vor kongres gav naturligvis lejlighed til adskillige af slagsen. Størst var opløbet, da

vi var til *film night* i den kæmpemæssige *Odeon* biograf på *Leicester Square*. Engelsk films konge *J. Arthur Rank* var aftenens vært og havde inviteret en række af de største stjerner, bl. a. »verdens dejligste pige«, *Yvonne de Carlo*, hvis parfume duftede over hele *Leicester Square* og fyldte biografen.

Så vidt man kunne se, bestod opløbet udenfor af de samme mennesker ved ankomsten kl. 11 og bortkørslen kl. 2, og det vidner om londonernes standhaftighed ved slige lejligheder, selvom de sandsynligvis har været hjemme og drikke the i mellemtiden.

Også engelsk scenekunst's førende navne med *Laurence Olivier* i spidsen blev vi præsenteret for, oven i købet i funktion, nemlig ved en overdådig midnatsforestilling i det gamle klassiske *Drury Lane* teater. Alt det bedste i britisk skuespil, ballet og opera, ja sågar revy blev præsenteret i strålende indfatning. Ganske vist betegnede en *Wrigley*-tyggende *new yorkerinde* forestillingen som: »*The most miserable show I have ever seen*«. Men mere europæiske naturer var tavse, da vi fra forestillingen kørte gennem den stille verdensby. Morgenen var begyndt at gry et sted derude bag *Skt. Pauls* kuppel — for vort indre øje og øre glintede endnu evigheder af *Shakespeare*, *Shaw* og *Coward*. Der er menneskelige værdier at øse af i *Old Britain*.

Når man gæster Parlamentet sammen med et jaketklædt underhusmedlem, der forklarer om de mærkelige skikke, der hersker dér, eller man ser Londons mange marmormindesmærker over forgangne epoker i imperiets historie, kan man ikke frigøre sig for det indtryk, at de lever i fortiden derovre, på et urealistisk plan i en bitter nutid.

Endnu elleve år efter blitzen ligger utallige ruiner på de dyre grunde i city. Titusinder lever under sløje kår i slumkvartererne ude øst på. Der er tovtrækkeri om nationalisering og rationering. Jo, det er altså let at få øje på og kritisere.

Men i denne nutid indgår dog også andre elementer: der er *Noel Coward* og *Laurence Olivier* — der er moderne fabrikker, som ikke er lavet bedre andre steder — yderligere virker det overbevisende, når man kan finde nye og lærerige ting på sit eget felt. Mon så ikke andre også kan det på deres?

Vel blev vor kongres åbnet af den kappe- og kædeprydede *Lord Mayor* og hertugen af *Gloucester* (»den lokale prins Knud« som en vittig veninde sagde); men efter denne tribut til fortiden og traditionerne holdt *Lord Beveridge* en absolut nutidig tale.

Og på den sydlige *Thems*-bred, hidtil den »forkerte« side af floden, mindedes man hundredåret for *Victorias* verdensudstilling ved

at lade Festival of Britain skue frem . . . nye veje blev vist dér — nyheder i teknik, tankesæt og levemåde. Men så også askebægre og sofaborde på Festival. De vil sikkert være i almindeligt brug, når næste Festival afholdes om hundrede år.

Erling Helbeck Hansen.

Ordsprog uden »hale«

Ligesom firben kan ordsprog komme ud for at tabe halen. De er derved blevet »pænere«, mere moralske; men det kan ikke nægtes, at de med »halen« har mistet noget, der er betegnende for vore ordsprog: humor og satire som udtryk for grundig livserfaring. »Halen« er her sat i parentes.

Ærlighed varer længst; (thi der bruges så lidt af den).

»Ære den, som ære bør,« (sagde ræven, han vendte rumpen mod solen).

»Hvor godtfolk er, kommer godtfolk til,« (sagde bøddelen, da han kom ud til rakkeren).

»Det går altid ud over de fromme,« (sagde Fanden, han rev sin næse på et søm).

»Man kan også få for meget af det gode,« (sagde bonden, han fik møglæsset over sig).

»Krummer er også brød,« (sagde Fanden, han slugte skrædderen).

»Hver er god for sig,« (sagde bonden, han gav præsten mjød og degen brændevin).

Ordsprog fra Saxo

Det er en ond fugl, der søler sin egen rede.

Hvo, som jager efter tvende ting, går glip af dem begge.

I nød og vånde skal venner kendes.

Magert sul er også mad.

Rænker dølges bedst under frændskabs dække.

Over sulten mand er sejren let.

Af skolens dagbog

1950.

- ²⁶/₉ Amtssammenslutningen af lærere i Randers amt afholdt kursus på Ryomgård realskole. Kursus omfattede religion og geografi. Instruktører var: amtsskolekonsulent Hald Hjort, Gedved og førstelærer Sirach Andersen, Veggerslev. Realskolens 6. kl. a + b afgav elevmateriale.
- ²⁸/₉ Kursus i fysik i Grenå ved inspektør S. A. Bo. Skolens lærere, overlærer M. Dynesen og lærer Anton Eriksen deltog.
- ²⁹/₉ Kursus i matematik i Grenå ved Inspektør S. A. Bo. Skolen var repræsenteret ved inspektør S. Vester Petersen og lærer K. Basse.
- ⁸/₁₀ Skolen mindedes skolebestyrer Axel Munchs 65-årsdag. Skolen nedlagde blomster ved mindestenen, og 9. kl. nedlagde en krans.
- ²⁴/₁₀ FN-dagen fejredes ved flagning. I sidste lektion samledes lærere og elever i foredragssalen, hvor overlærer M. Dynesen talte om FN.
- ²⁸/₁₀ Foredrag om »Fuglenes redebygning« m. v. ved hr. Højholt.
- ⁵/₁₁ Uddeling af idrætsmærker. Skolebestyreren talte. Der uddeltes 2 guldmærker (store), 2 guldmærker (små), 12 sølvmærker, 4 sølvmærker med emaille, 4 bronzemærker.
- ¹¹/₁₁ Foredrag ved overlærer frk. Weiner om København og Ålborg. Foredraget ledsagedes af films.
- ¹³/₁₁ Skolen lukkes den 14. og 15. november på grund af influenza.
- ¹⁶/₁₁ Foredrag af overlærer Dynesen om nordlys – ledsaget af films.
- ²⁵/₁₁ Foredrag af lærerinde frk. Richter om Indien – ledsaget af films.
- ²⁷/₁₁ I anledning af digteren Johannes V. Jensens død mindedes han ved en kort tale af skolebestyreren. Man sang Danmarkssangen.
- ²/₁₂ Vidnesbyrdsuddeling. Skolebestyreren talte om ærligheden i arbejdet.
- ²²/₁₂ Juleafslutning. Dagen forløb traditionsmæssigt. Der var mange gæster – såvel børn som voksne. 9. kl. opførte »En søndag på Amager« og gjorde det fint. Juleferie til den 8. januar.

1951.

- ⁷/₁ Skolen fylder 38 år. Der blev nedlagt blomster ved stifterens mindesten på bakken.

- 8/1 Skolen begynder efter juleferien. 9 kl. nedlægger en krans ved skolebestyrer Axel Munchs mindesten.
- 13/1 Foredrag om spyfluen ved inspektøren – ledsaget af films.
- 19/1 Foredrag om jordskælv m. v. af overlærer M. Dynesen – ledsaget af films.
- 27/1 Foredrag om ferskvandsfisk m. v. ved lærer Anton Eriksen – ledsaget af films.
- 3/2 Underholdningsfilms i anledning af fastelavn.
- 10/2 Foredrag om Alperne, ledsaget af films ved overlærer frk. Weiner.
- 17/2 Foredrag om Frithjof Nansen ved lærer K. Basse Kristensen.
- 24/2 Foredrag om Japan og Ildlandet, ledsaget af film ved lærer Højholt.
- 12/3 Skolens inspektør censor i matematik ved skolerne i Fredensborg, Karise, Borup – indtil den 15/3.
- 9/3-15/3 Tertialsprøver.
- 3/3 Oplæsning ved lærerinde fru Lene Basse Kristensen.
- 5/3 Inspektøren censor i naturhistorie ved Åbyhøj skole.
- 17/3 Lærer Knud Basse Kristensen censor i geografi ved Grenå komm. skole. Foredrag ved lærer E. Basse Kristensen. Emne: Verdensbilledet.
- 20/3 Vidnesbyrdsuddeling. Skolebestyreren talte.
- 30/3 Århus orkesterforening – 38 musici – spillede for eleverne i foredrags-salen. Koncerten indlededes og sluttedes med, at orkestret spillede Mestersangen, ligesom det under koncerten spillede en suite af de ryomske sange.
- 31/3 Foredrag om musvågen – ledsaget af films ved inspektøren.
- 7/4 Et dagblad. Foredrag af overlærer Dynesen – ledsaget af films.
- 9/4 Skolebestyreren mindedes ved tolvssangen den 9. april 1940, herunder Orla Andersen.
- 14/4 Foredrag – ledsaget af films om fiskeørnen m. v. ved lærer Anton Eriksen.
- 23/4 Skolen fri i anledning af skolebestyrerens 60-års dag.
- 7/5-11/5 Skriftlig eksamen.
- 26/5 Niende klasses sidste skoledag. Dagen forløb traditionsmæssigt. Skolen havde besøg af 2. gymnasieklasse fra Odense statsskole under ledelse af skolens gamle elev, lektor Niels Foged. Besøget var meget fornøjeligt. Gymnasiasterne sang for 9. kl., som svarede ved at synge »Skal gammelt venskab«, hvorefter Jørgen Rygård, 9. B., talte.
- 21/6 9. kl. a+b sluttede præliminæreksamen med 7 udmærkelser, hvoraf een – Jørgen Rygård – med rent ug.
- 23/6 Skolens årsafslutning forløb som den store festdag, den er. Der var ca. 700 fremmede. Der blev nedlagt blomster ved skolebestyrer Axel Munchs mindesten, såvel af skolen som 9. kl. og ukendte. Skolebestyrer Erik Munch talte ved translocationen *om at holde skole*. Skolebestyrer Axel Munchs mindelegat tilfaldt Jørgen Rygård, 9. B. End-

- videre uddeltes der andre præmier. Jørgen Rygård takkede skolen og dens lærere. Ingen fra forældrekrederen talte.
- ²⁶/₆ Et hold husmænd fra Gudumholm i Himmerland besøgte skolen.
- ²⁸/₆ Amtsskolesammenslutningen af skoler for Randers amt afholder idrætsstævne på Ryomgård realskole under kommunelærer P. Thorup Petersens ledelse. Frk Richter leder pige-gymnastikken. Dagen forløber i alle henseender udmærket.
- ³⁰/₆ Et hold husmænd fra Kvorning-Nr. Vinge-Hammershøj besøgte skolen.
- ¹/₇ Elevforeningens sommerfest med generalforsamling. Formanden, inspektør Vester-Petersen, afgår efter eget ønske. Kommunelærer P. Thorup Petersen, Mørke, vælges som formand. Fællesspisning på hotellet. Foreningens æresmedlem, viceskoleinspektør Holden Dall og frue, er tilstede. Viceinspektøren taler. Der bliver endvidere talt af skolebestyreren, inspektør Vester-Petersen og manufacturhandler E. Stampe. Derefter Bal.
- ²/₇ Et hold husmænd fra Thy besøgte skolen.
- ⁵/₇ Et udvalg af elever fra 9. kl. a+b rejser under lærer Knud Basses ledelse til Norge. Endvidere deltager frk. Richter i turen.
- ¹⁸/₇ Et hold husmænd fra Løgstøregnen besøgte skolen.

Ordsprog om penge

Penge taler mere end tolv tingmænd.

Penge er som søden mad, de står ikke længe på.

Hvo, der ikke har penge i pungen, må have gode ord på tungen.

Penge er gode varer, de gælder både vinter og sommer.

Den pung er tom, som anden mands penge ligger udi.

Een har pengene, en anden pungen.

Penge lugter ikke.

Hvor penge agtes højt, agtes dyden ringe.

En pung fuld af penge er stærkere end en sæk fuld af sandhed.

Når narren kommer til marked, får kræmmeren penge.

Angående BESTYRELSEN

Inspektør ved Ryomgård realskole, S. Vester Petersen, er efter eget ønske fratrådt som formand for elevforeningen.

S. Vester-Petersen har været den førende og bærende kraft, både da foreningen blev startet i 1940 og gennem de ti år, der er gået siden da. Vi ved, at S. Vester-Petersen ønskede, at foreningen skulle hæve sig over andre foreninger ved afholdelse af store sommerfester, hvor S. Vester-Petersen og Ove Larsen, som ligeledes efter eget ønske er fratrådt som redaktør af elevskriftet, var mændene bag arrangementerne.

Elevforeningen takker S. Vester-Petersen og Ove Larsen for deres arbejde for elevforeningen.

På bestyrelsesmødet efter generalforsamlingen i juli 1951 konstituerede bestyrelsen sig således:

P. Thorup Pedersen, formand,
K. Basse Kristensen, kasserer,
Jørgen Rygaard, redaktør,
Inger Høgh Pedersen, sekretær,
Folmer Møller,
fru Bitten Bøye,
fru Annagrethe Nielsen.

På bestyrelsesmødet den 16. oktober indvilgede K. Basse Kristensen i at overtage formandsposten efter eenstemmig opfordring, da P. Thorup Pedersen rejser til Frederiksværk. Fru Annagrethe Nielsen overtog kassererposten.

Adresseændringer bedes meddelt sekretæren.

Antal medlemmer 492.

Personalia

- Frk. Ebba Nissen, Kolind, har indgået ægteskab med afdelingschef Jørgen Amund, Århus.
- Frk. Inger Danielsen, Kolind, har indgået ægteskab med bankassistent Hans Gundelund Poulsen, Århus.
- Kontorist ved toldvæsenet, frk. Jytte Rasmussen, Århus, har indgået ægteskab med førstemejerist Heinrich Sørensen, Århus.
- Massøse, frk. Inge Steen Jørgensen, København, har indgået ægteskab med trafikassistent Børge Erik Jensen, København.
- Frk. Rita Andersen har indgået ægteskab med maskinkonstruktør Jens Jensen, Horsens.
- Lærerinde, frk. Emmy Richter, Ryomgård, har indgået ægteskab med lærer Knud Basse Kristensen, Ryomgård.
- Frk. Gerda Sodemann har indgået ægteskab med købmand A. Jensen, Tustrup.

GAVER og LEGATER

Foreningen har modtaget:

- Anonym giver: 50 kr. Anonym giver: 100 kr. Boghandler Vixø: 1 bog. Fripladsen (skolebestyrer A. Munch). Boghandler Vixøs boglegat.
Giverne bedes modtage foreningens tak.

Præmier er uddelt til:

7. kl. Elisabeth Skriver. Erling Mikkelsen.
8. kl. Oluf Mikkelsen. Rita Jørgensen.
9. kl. Jørgen Rygaard Jensen (skolebestyrer A. Munch's mindelegat). Grethe Brøgger (bog). Helge Paludan (25 kr.). Gert Hastrup (25 kr.). Gerda Ambrosius (25 kr.). Ellen Balle (bog). Lenne Bang (bog). Knud Erik Als (25 kr.).

LOVE for R. R. E.

Da foreningens love hidtil kun har eksisteret i eet eksemplar, og medlemmernes kendskab til samme vist er ret begrænset, bringes her lovene for at bøde på det forbrudte.

§ 1. Foreningens formål er:

a. I erkendelse af Ryomgård realskoles egenartede pædagogiske ånd at styrke skolens arbejder derved, at medlemmerne altid optræder som skolens venner.

b. Ved sammenhold med skolen og ved indbyrdes sammenhold at opretholde et kammeratskab, der kan være den enkelte til glæde, foreningen til gavn og skolen til ære.

c. At omfatte skolens elever med venlighed og interesse.

§ 2. Medlem af foreningen kan enhver, der er udgået fra Ryomgård realskole – med eller uden eksamen – blive, såfremt han (hun) efter bestyrelsens skøn findes værdig dertil.

Adgang til at blive medlem har endvidere enhver, der er eller har været ansat ved Ryomgård realskole.

Står bestyrelsen i et tilfælde tvivlrådig eller er uenig, kan sagen udsættes til afgørelse på den årlige generalforsamling.

§ 3. Bestyrelsen består af 7 medlemmer, der selv vælger formand, kasserer og sekretær. Mindst 3 af bestyrelsens medlemmer skal være kvinder, ligesom mindst 3 skal være mænd.

Bestyrelsesmedlemmerne afgår hvert andet år med henholdsvis 4 den ene gang og 3 den anden gang, dog kan genvalg finde sted. Flertallet af bestyrelsesmedlemmerne skal være myndige og selverhvervende.

§ 4. For at foreningen stadig kan stå i forbindelse med skolen, vælges det ene bestyrelsesmedlem blandt skolens lærerpersonale.

§ 5. Hvis forslag derom fremsættes på en generalforsamling og vedtages af denne, kan foreningen oprette en juniorafdeling, som kan optage medlemmer blandt skolens elever fra 6.–9. klasse. Det blandt skolens lærerper-

sonale valgte bestyrelsesmedlem er født formand for nævnte juniorafdeling, hvis bestyrelse består af 5 medlemmer, idet de 4 realklasser hver vælger sin repræsentant.

§ 6. Elevforeningen afholder generalforsamling på et af bestyrelsen valgt sted een gang årlig. Det er ikke nødvendigt, at dette sted bliver skolen; men skolen har forpligtet sig til at stille lokaler til rådighed for foreningen, såfremt det ønskes, og såfremt tidspunktet falder indenfor skolens ferier. Generalforsamlingen afsluttes med en årsfest, hvis program bestyrelsen fastlægger, idet den virker som festkomité.

§ 7. Juniorafdelingen holder sin årlige generalforsamling på skolen efter forhandling med skolebestyreren.

Denne generalforsamling slutter også med en årsfest.

§ 8. Foreningens legater bestyres af elevforeningens bestyrelse.

§ 9. Legater.

Foreningen bestyrer for tiden 2 legater, der er oprettet af Ryomgård realskole.

1. Skolebestyrer Axel Munchs mindelegat uddeler hvert år en legatportion til den af skolens elever, der opnår den største eksamen med udmærkelse. Opnår ingen elev udmærkelse et år, uddeles legatet ikke dette år, men overgår til elevforeningens legatfond. Legatportionen, der inden den 15. juni hvert år udbetales til foreningens kasserer fra Ryomgård realskole, overrækkes vedkommende elev ved skolens translocation af elevforeningens formand.

2. Skolebestyrer Axel Munchs friplads. Fripladsen, der ydes af Ryomgård realskole, uddeles af elevforeningens bestyrelse, til hvem ansøgning om fripladsen indsendes, efter at bestyrelsen i de lokale blade har bekendtgjort, når fripladsen er ledig og tidspunktet for ansøgningsfristens udløb.

Fripladsen omfatter fri skolegang (skolepenge, brændselspenge og indmeldelsespenge) på Ryomgård realskole og skal tildeles en værdig og ubemidlet elev.

Det bemærkes, at faderløse børn har forrangen til fripladsen, som løber fra 5. underklasse til den endelige eksamen (alm. forberedelseseksamen).

Såfremt foreningen ophæves, overtager skolens bestyrer eller bestyrelse administrationen af skolens legater.

§ 10. Kontingentet, der betales een gang årlig, indbetales på foreningens postgirokonto til den fastsatte tid. Overskrides denne, sendes der postopkrævning. Går denne ubetalt tilbage, betragtes dette som en udmeldelse. Det bemærkes dog, at enhver, der indmelder sig i foreningen, er pligtig til at betale mindst et års kontingent.

§ 11. Kontingentets størrelse fastsættes af generalforsamlingen, der altid er beslutningsdygtig, uanset de mødtes antal, når den er lovlig indvarslet, hvilket vil sige mindst 3 uger før dens afholdelse.

§ 12. Foreningen udgiver et medlemsblad. Det redigeres af bestyrelsen og udkommer så ofte, foreningens økonomi tillader det.

§ 13. Generalforsamlingen er foreningens højeste myndighed.

§ 14. Udmeldelse kan ske ved skriftlig henvendelse til formanden.

§ 15. Ophævelse af foreningen kan kun ske efter to på hinanden følgende generalforsamlingers beslutning. Ophæves foreningen, træffer generalforsamlingen beslutning om anvendelse af den eventuelle kassebeholdning.

§ 16. Det er bestyrelsesmedlemmernes pligt enten direkte ved besøg eller på anden måde mindst 2 gange årlig at komme i forbindelse med skolen.

§ 17. Foreningens fane, der benyttes såvel af hovedforeningen som juniorafdelingen, opbevares på skolen, der indestår for dens stand.

§ 18. Ændringer i nærværende love kan kun ske ved en generalforsamlings beslutning, og når mindst tre fjerdedele af de mødte stemmer for ændringen.

Således vedtaget på den stiftende generalforsamling d. 26. decbr. 1940.

S. Vester-Petersen.

formand

Esther Tornled.

L. Birkelund.

sekretær

Janus Bak.

Chr. Kjeldsen.

Eva Eeg Treue.

Andrea Margrethe Boysen.

LOVÆNDRING:

§ 2a. Som passive medlemmer kan optages sådanne, der på en eller anden måde er knyttet nær til skolen eller foreningen. Bestyrelsen udøver skønnet over, hvorvidt de kan optages. Passive medlemmer har ingen stemmeret i foreningens anliggender. De benævnes: »Foreningens venner«.

S. Vester-Petersen.

Driftsregnskab for tiden 1. juni 1950 til 31. maj 1951

<i>Indtægt:</i>	<i>Udgift</i>
Kassebeholdning 0,03	Årsskrift 998,95
Girobeholdning 5,97	Gaver og telegrammer . . . 42,41
Bankbeholdning 98,28	Sommerfest 234,90
Kontingent 1493,65	Jubilarerne 31,50
Sommerfest 126,90	Annoncer 20,40
Anonyme givere 150,00	Axel Munchs mindelegat . . 50,00
Axel Munchs mindelegat. . . 50,00	Præmier 150,00
Renteindtægt 1,85	Afdrag på kassekredit . . . 350,17
Forøget kassekreditten med 61,87	Renteudgift 61,87
	Sekretæren 10,00
	Forskelligt 4,51
	Girobeholdning 24,20
	Kassebeholdning 9,64
<u>1988,55</u>	<u>1988,55</u>

Status pr. 31. maj 1951

<i>Aktiver:</i>	<i>Passiver:</i>
Kassebeholdning 9,64	Lån i Kolind Bank 708,84
Girobeholdning 24,20	
Underskud 675,00	
<u>708,84</u>	<u>708,84</u>

Mørke centralskole, den 9. juni 1951.

P. Thorup,
kasserer.

Foranstående regnskab gennemgået og sammenholdt med bilag og intet fundet at bemærke.

Foldby, Hinnerup, den 12. juni 1951.

J. Jacobsen.

Randers, den 14. juni 1951.

Vester-Petersen.